

III. SPRAWOZDANIE

Dyrekcji

Polskiego gimnazjum realnego

z prawami szkół rządowych

W BORSZCZOWIE

za rok szkolny

1911/12.

TREŚĆ:

- 1.) W. KUCHARSKI: W rocznicę Konstytucyi 3go Maja.
- 2.) „ : Część urzędowa.

BORSZCZÓW 1912.

Nakład i druk P. Seidmana w Borszczowie.

nr. 125.
Spr. 7

W ROCZNICĘ KONSTYTUCYI 3^{GO} MAJA.

Przemówienie — W. Kucharskiego.

Słowo wstępne.

Brzmi polonez trzeciego Maja:
Skoczne dźwięki radością oddechają,
radością słuch poją

W stal zakuci rycerze, zmożeni znojną walką, na sen się zasłużony pokładli. Chrobrych królów, którzy nowe zdobywali ziemie, czasv minęły, minęły czasy tych ze spiżu wykutych bohaterów, którzy ojców grody przed nawalą zasłaniali wrogów, którzy nas ratowali z potopu wrogich potęg i półksiężycy okiełzali moc.

Wielkie struny, co do równie wielkich pobudzały czynów, umilkły, a z nimi znikła sława niezdobytej Polski.

Wybujale pojęcie złotej wolności spowodowało upadek wszystkiego, co dobre i drogie i święte i popchnęło nas w przepaść upadku ojczyzny i synami zrobiło niewoli.

Lecz na mogile niepodległego bytu wyrosło bujne kwiecie, wykwitła zdwojona miłość ojczyzny, jako zapowiedź naszego odrodzenia, jako mściciel krzywd naszych i bezprawia, jakiego się dopuszczono wobec wolnego narodu.

Pierwszym objawem, który zrodził się na cmentarzysku cnót i prostoty ojców, jest konfederacya barska i wiekopomna działalność czteroletniego sejmu, a jej wynikiem wielka konstytucya 3^{go} Maja, gdy

. senat i posły
. w ratuszowej sali
Zgodzonego z narodem króla fetowali,
Gdy przy tańcu spiewano: wiwat król kochany!
Wiwat sejm, wiwat naród, wiwat wszystkie stany!

Dzień ogłoszenia tego doniosłego aktu dziejowego piękny był i słoneczny. Snopy światła, nizane na promieniu

słonecznym od rana zalewały plac zamkowy w Warszawie i łamały się w barwnych witrażach kolegiaty św. Jana, radując masy ludu, który zalegał place i ulice miasta, strojny w barwną krasę swych świątecznych strojów. Kmieć, mieszczanin i szlachcic w dniu tym uroczystym zapomniał o trosce dni swoich i cieszył się wielkim świętem. A gdy ktoś rzucił w ten tłum zmieszany okrzyk radosny: „Król z narodem — naród z królem“!, okrzyk ten zamienił się w potężny akord zespolonego uczucia, zwłaszcza gdy pod wieczór stany sejmujące z królem i biskupem krakowskim ruszyły z zamku do kościoła, by przed Bogiem zaprzysiądz nową ustawę dla narodu. Za królem szli dygnitarze, senatorowie, biskupi, ministrowie i posłowie, szły cechy z rozwiniętymi sztandarami, szła szlachta w odświętnych kontuszach i mieszczanie w szamerowanych kapotach, szło wojsko zaciężne przy takcie fanfary, a za tym uroczystym pochodem zerwał się tłum, podobny do fali, który chciał być świadkiem wielkiej chwili.

W świątyni panowała cisza. Mrok wieczorny nastroił powagą rozradowane oblicza. Z kątów i załomów prastarej świątyni występowały posągi dawnych rycerzy, las sztandarów, na nieprzyjaciolach zdobytych, przypominał chłobre czasv i dumą napelniał serca.

Szlachta sejmowa rozglądała się po tych pamiątkach minionej sławy i dumą rozpierała jej piersi, ale nie była teraz dumą zdobytych zaszczytów, ni dumą klejnotów herbowych, których znaki za orłem i pogonią latały od zwycięstwa do zwycięstwa. Dziś dumna była szlachta zwycięstwem nad sobą, bo dziś wyparła się błędów, które ukochała była z zaślepieniem na swoją zgubę, dziś na oltarzu ojczyzny składała to, co jej było najdroższem, bo zrzekła się wolnej elekcji i liberum veto i nie chciała już rządzić się bezrządem, przewanym złotą wolnością. Nadając miastom równouprawnienie, a włościan w prawną biorąc opiekę, szlachta zrzekła się monopolu swoich wielkich przywilejów i rozszerzyła pojęcie narodu na wszystkie stany, a to zwycięstwo nad własnymi ambicyami i ciasnym samolubstwem było w psychice narodu aktem donioślejszym niż zwycięstwa rycerskich husarzy i niż bojowych surm zwycięskie granie. Nic też dziwnego, że gdy rota przysięgi na nową konstytucję przerwała dostojną ciszę świątyni, słowa jej wpily się w serca obecnych i każdy czuł,

że dokonała się rzecz wielka i niepowszednia.

Dziękczynne „Te Deum“ odbiło się też echem rozdzwięcznym o murw świątyni, a stąd hymn ten wyszedł na ulice miasta i rozrzewnił do głębi zgromadzone rzesze i płynął ku niebu jako podzięką Bogu za natchnione myśli. Hugo Kollataj wielki pedagog i mąż stanu, marszałek sejmu Małachowski, Ignacy Potocki, Adam ks. Czartoryski i lektor królewski Piattoli, wyżsi nad przesady braci szlacheckiej, ujrzeni w tym akcie wcielenie swoich najtajniejszych myśli i ideałów i przeprowadzili zaciąg nowych sił, które miały odrodzić uśpione kołysanką beczyny polskie społeczeństwo. I dokonali wielkiego dzieła bez krwi przelewów, w chwili gdy we współczesnej Francyi narodzinom praw człowieka towarzyszyła wielka rewolucya, która topiła w morzu krwi dawne formy rządu, gdy u nas spełniały się proroctwa przepowiednie Skargi i gdy się zdawało, że zginie bez pamięci naród cały i że jeno ból pozostanie nam po świetnych czasach tryumfu i chwały. I dzieło to przyjęte zostało przez olbrzymią większość narodu z zapalem i ufnością, a zagranica patrzyła na nas z podziwem i uwielbieniem, bo bez walki dokonano u nas reformy od podstaw, i setkom wydziedziczonych nowe nadano prawa, budząc miłość ojczyzny w szerokich warstwach mieszczan i kmieci.

Ale i opozycja nie spała. Carowa północy Katarzyna nie mogła się zgodzić na wzrost sił żywotnych w Polsce, pod jej też protekcją Ksawery Branicki, Szczęsny Potocki i Seweryn Krzewuski zawiązali nieszczęsną konfederację w Targowicy, a ta — jak zgrzyt żelaza po szkle — przy pomocy rosyjskiego wojska stłumiła szlachetne usiłowania twórców wielkiej konstytucyi. I przyszła znów po słonecznym dniu burza wojenna i pogwar armii najeźdźców a za nim rozbiór Polski drugi i trzeci i zupełna utrata niepodległego bytu.

Mimoto jednak konstytucya 3go maja nie przestała być aktem narodowego odrodzenia i drogowskazem dla narodowego sumienia. Chociaż nigdy nie weszła w życie, żywotna jej siła nie zamarała w społeczeństwie, a bagnety rosyjskie nie wypruły z serc nadziei, które zrosły się z nową ustawą.

Polska pradziadów naszych, Chrobrych Polska dawna,
Silna straszliwa wrogom, a sąsiadom sławna

upadła wprawdzie pod przemocą wroga, ale jej upadek nie złamał lotu białemu orłu i nie zgnębił myśli polskiej, bo konstytucya majowa stała się dla nas dźwignią niezłomnej mocy w twardej pracy nad odrodzeniem narodu na ruinach dawnego państwa.

Istnieje bajka z pokolenia w pokolenie opowiadana dzieciom przez piastunki, że na ziemi polskiej jest grób, darnią porosły, bez krzyża i napisu. Napis zniszczyli ci, co drżą na wspomnienie Polski, krzyż ręka ścięła świętokradzka. Ale nad opustoszałym grobem zlitował się wiatr i zasiał na tym grobie wierzbę płaczącą. Z tej wierzby robili chłopięta fujarki, a fujarki te dziwne grały pieśni, bo grały na nutę zwycięskiej pieśni legionów. Wróg, podpatrzywszy tajemnicę wierzby ściąg ją kazał jako burzycielkę pokoju, z pnia jednak co roku nowe wyrastają gałązki, a z nich chłopcy nowe robią fujarki, które tensam hymn Polsce całej grają. Echo tej pieśni idzie po borach i wioskach i na ulicach miast się kładzie i zapełnia całą naszą ziemię od Bałtyku i Mazowsza po Karpaty i Dnieprowe progi. Echo to niesie wiatr i ptastwo nasze, słychać je po rozłogach i gajach, a najgłośniejsze przybiera akordy w narodowe rocznice. I wtedy silny odzew tych pieśni rozpiera piersi całego narodu, każdy czuje silniejsze tętno we krwi i wie, że ta, co pod mogiłą, nie umarła ale spi — spi, by się zbudzić w milionowej rzeszy, zbratanej węzłem przynależności narodowej, stworzonej ustawą majową.

Bajka ta ma też istotnie uzasadnienie w wiekopomnej konstytucyi, która wpoila w nas przepotęzną miłość ojczyzny, i uczyniła z nas wierne syny uciśnionej.

I nie byłoby dzielnych kosynierów, co spracowaną dłonią imali kosa i rzucali się na łwrogie zastępy regularnej armii rosyjskiej pod Raclawicami lub zalegli maciejowickie błonie; nie byłoby nieśmiertelnych legionów, co od piramid Egiptu do San Domingo sławę polskiej niosły broni, gdyby nie ustawa majowa. Gdyby nie ta ustawa, nie byłoby naszych narodowych bardów, którzy w koło cierpień ojczyzny wpleceni, dźwignęli swą pieśnią naród cały i nie byłoby powstańczych szeregów, które szły na śmierć męczeńską, aby protestować przeciw ciemnościom. Bez konstytucyi 3go Maja nie byłoby też tylu działaczy, których splotła w zgodnym

uścisku świadomości ważnych celów narodowych. Ta ustawa bowiem rozlała się w szerokie morze narodowego uczucia i tego morza nie da się już uspokoić żadnymi tamami zaborców. Ani ustawy bismarkowskie, ani kazamaty więzień rosyjskich, ni mroźny Sybir, ani hakata czy miliony rzucone hojnie na kolonizację czy wreszcie gadzinowy fundusz Rosegera, nie zdołają już tej fali, co ku zmartwychwstaniu bieży, zatrzymać, bośmy silni hartem woli i wzmożeni na duchu 3^{cie} majową ustawą, która testamentem przekazywana z ojców na syny, krzepi nas na walkę z wrogami wolnej ojczyzny i każe obsiewać grzędę ziarnem nadziei.

Gdybym był malarzem i chciał przedstawić znaczenie konstytucji 3^{go} Maja, wymalowałbym na olbrzymim płótnie zbożne łąki, zalane strugami promieni słonecznych — a moje słońce miałoby kształt orła. Wśród tych łąk wiodłby szeroki, świetlany gościniec, a po nim szłyby strojni w białe sukmany kosynierzy, szłyby legiony Dąbrowskiego i w aureole owici powstańcy, a za nimi tłum stłoczony, różnobarwny, zapatrzony w słońce wolności, szłyby wielcy i mali, starcy i pacholęta, szłyby milionowa rzesza. I mijalaby straszkane zwaliska, szłyby przez głód i przesyty, przez skarby i nędzę, przez śmierć i życie, rozkosz i męczeństwa, szłyby ku orlim wyżynom, łamiąc pierś wicherów nawalnicy, szłyby drogą z wiary w lepsze jutro i z pracy dla narodu ubitej.

Bo naprawdę konstytucja 3^{go} Maja — to dla nas świt wolności. Z niej płynie ożywczy duch po nasze dni, ona bowiem sprawiła, że mimo wrzącej fali wydarzeń, nie uронiliśmy nic ze skarbcza świętości i sławy, że mimo krwawych łun, które tyle razy czerwieniły naszą ziemię, mimo łez morza, co spłynęło ze splakanych oczu wdów i sierót, jesteśmy narodem żywym i świadomym swego przeznaczenia w splocie społeczeństwa europejskiego. Ona też zagrzewa nas do pracy nad wewnętrznym odrodzeniem, każe nam stawać w karnym ordynku pod sztandarem sokolim i Tow. szkoły ludowej, każe budzić uspionych i siać ziarno miłości ojczyzny nawet tam, gdzie grad zbił na łanie całą nadzieję żniw.

Szczególniej Szkoła ludowa tej konstytucji jest dzieckiem szczęśliwym, bo ucieleśniając jej program, dziś już poszczycić się może obfitem pokłosiem z posiewu ustawy

majowej zrodzonym. Śledząc rozwój tego towarzystwa i czyniąc rachunek z jego owocnej pracy w dwudziestą rocznicę istnienia tego towarzystwa musimy dziś stwierdzić, że ono doskonale pojęło idee wielkich myślicieli, którzy tworzyli dzieło wiekopomnej konstytucji i w czyn je wprowadzić umiało. Umiało ono wezwać do pracy oświatowej szerokie warstwy bez różnicy przekonań politycznych i dziś szczyści się znakomitą organizacją i funduszem rozporządza znacznym. Dziś utrzymuje T. S. L. 3. gimnazyja realne, 2. seminarja nauczycielskie, 4 szkoły wydziałowe i przeszło 100. szkół ludowych na kresach wschodnich i zachodnich; dziś pod jego kierownictwem zostaje około 150 kursów nauki początkowej, 30 kursów przemysłowych i handlowych 14 ochronek, 20 burs, 7 uczelni, około 2000 wypożyczalni i czytelni i 9 domów ludowych. To towarzystwo skrzętną pracą gromadzone krocie tysięcy sypie na ziemię mogił, by coraz liczniejsze rzesze ludu skupiać pod sztandarem narodowym i zbierać plon obfity. Ono budując szkoły na kresach zachodnich sypie wał ochronny przed zalewem wstecznej fali germańskiej, a zakładając czytelnie we wschodniej części kraja, chroni ludność polską przed wwnarodowieniem.

I nie ma dziś nikogo wśród nas, ani wśród obcych, ktoby nie uznał wydatnej pracy tego oświatowego towarzystwa, nie ma Polaka, któryby nie dorzucił cegiełki do tego gmachu wspaniałego, co strzela ku niebu na rubieży Piastów i Jagiellonów. Na dar grunwaldzki czy dar 3go Maja każdy z nas daje wedle sił i możliwości, bo rozumie, że z drobnych datków urastają potężne strażnice, które nas bronią przed wrażą zachłannością.

Drugą taką instytucją narodową, która oparła swój byt i rozwój o ideały konstytucją majową wskazane, to tow. gimnastyczne „Sokół“. Kto patrzy na drużyny skautowe, kto na ostatnim zlocie, zwołanym wiciami w rocznicę Grunwaldu do podwawelskiego grodu, widział karną brać sokołą, kto widział zapał, który ożywiał zebrane drużyny, temu dumą musi rozpierać serce i radość wielka musi mu tłuc się w piersi. Karni jednością Sokoli codziennie wykazują, że niezgoda, która nas zgubiła, przemienia się w harmonię zgodnych ruchów i w jedno serce bicie, każdy czuje, że gdy wawelski Zygmunt zadzwoni na zmartwychwstania godzinę,

potrafimy iść obok siebie, ramię przy ramieniu, zapatrzeni w Jagiełłowe czasy ku ich wskrzeszeniu i że potrafimy wydobyć z siebie moc, której na imię wola.

Oba te towarzystwa wzbudzić już zdołały w narodzie płomienie ofiar i poświęcenia, potrafiły na czoło narodu wysunąć ludzi bez rangi i żądzy zaszczytów, których widowym znakiem jest praca nad szerzeniem polskiej idei, stworzonej ustawą 3go Maja.

I dlatego obchód tej Konstytucji jest świętem skrzepienia sił narodowych i zbratania stanów i dlatego co roku odżywa w nas ta wielka dziejowa chwila przekazana nam spuścizną przez swoich twórców. Dzięki tej konstytucji umiemy dziś bronić zagrożonych posterunków narodowych i żywimy w sercu nieublagane prawo niepodległości narodowej, silniejsze niż wrogów moc. Dzięki tej ustawie jesteśmy niewolnikami tego prawa — teżmy więc wolę naszą w pracy cichej jak nasz codzienny obowiązek i zdobywamy w szerokich kołach swego społeczeństwa coraz to nowe siły żywotne, budząc świadomość narodową i pod mieszczańską kurtką i pod bluzą robotnika i pod siermięgą kmiecią! Nie zatraćmy w sobie wskazań wielkich, które nam przekazała konstytucja 3go Maja, okażmy się godnymi wykonawcami tego dziejowego testamentu, aby po latach nieurodzaju nadszedł rok bogaty w plon!

Czcząc dziś rocznicę tego dziejowego aktu i wspominając tych, co kładli podwalinę pod ustrój Polski porozbiorowej, zbudźmy w sobie ducha czynu do pracy cichej a wytrwałej, bo

Wprawdzie byłoby lepiej tym zjadaczom chleba,
Którzy się tuczyć pragną z losem pogodzeni.
— Lecz nad przyszłością naszą nochy zaszła głucha
I naród cały został bez serca i ducha

A bez serc i ducha — to szkieletów ludy, my zaś żyć chcemy,
bośmy do życia stworzeni; że zaś

Wyzwolin ten doczeka dnia,
Kto własną wolą wyzwolony,

więc miejmy silną wolę aby być wolnymi i wyteźmy wszystkie siły ducha na walkę o wolność, która jest zawsze jednym z największych czynów i idźmy za słowami poety,

który mówi:

Czynami ślad żywota kreśl,
Bo w świecie prawem tylko to:
Że każdy czyn — znów rodzi myśl,
A każda myśl to czynów tło.

Słabi tylko giną w objęciach przeciwności, a myśmy
przecież wzrosli w nawałnicach i nam niestraszne są gony;
my mamy w sobie wiarę w wyzwolenie, a z tej wiary, woła
nasza, a z tej woli czyn nasz będzie.

CZEŚĆ URZĘDOWA.

Rx. 12/25
Spr 7

III. SPRAWOZDANIE

DYREKCJI

Polskiego gimnazjum realnego

z prawami szkół rządowych

na mocy reskryptów J. E. Pana Ministra W. i O.
z dnia 16. grudnia 1909. L. 46071., z dnia 9. lutego 1911. L. 116.
i z dnia 24. grudnia 1911. L. 52063.

W B O R S Z C Z O W I E

za rok szkolny 1911/12.

TREŚĆ :

- I. Kronika zakładu.
- II. Skład grona nauczycielskiego.
- III. Ważniejsze rozporządzenia Władz.
- IV. Wykaz przerobionego materiału naukowego.
- V. Kurs prywatystek.
- VI. Plan nauki dla klasy IV.
- VII Rozkład godzin na r. 1912|13
- VIII. Zbiory naukowe i ruch w wypożyczalni książek.
- IX. Wychowanie fizyczne.
- X. Szkolna kasa oszczędności.
- XI. Pomoc dla ubogiej młodzieży i wypożyczalnia podręczników.
- XII. Bursa T. S. L.
- XIII Statystyka uczniów i uczenie.
- XIV. Klasyfikacja.
- XV. Ogłoszenie.

BORSZCZÓW 1912.

Nakład i druk P. Seidmana w Borszczowie.

I. KRONIKA ZAKŁADU.

Trzeci rok istnienia gimnazjum realnego w Borszczowie, rozpoczęty uroczystem nabożeństwem w kościele i cerkwi dnia 10. września, zaznaczył się w rozwoju szkoły nadzwyczaj dodatnio.

Nie tylko liczba uczniów w trzech klasach, a czterech oddziałach dosięgła 155 uczniów publicznych i 62 prywatystów i prywatystek, co w porównaniu z innymi prywatnymi szkołami średnimi w kraju, a nawet z niektórymi rządowymi, świadczy bardzo korzystnie o rozwoju tego zakładu i dowodzi potrzeby założenia szkoły średniej rządowej w powiecie gęsto zaludnionym i bardzo rozległym, ale i Towarzystwo szkoły średniej, utrzymujące zakład, w tym roku nie zawahało się poczynić wydatków nadmiernych na budowę gmachu.

W przeciągu miesięcy wakacyjnych, dzięki odczuciu potrzeb rosnącej instytucji wychowawczej, Wydział tego Towarzystwa, pod przewodnictwem niestrudzonego opiekuna szkoły, JWP. Ordynata Tadeusza Czarkowskiego-Golejewskiego, wspierany dzielnie przez inż. WP. Stanisława Gryglaszewskiego, wznosił na istniejącym budynku piętro, przez co uzyskano sześć dużych sal szkolnych, szerokie korytarze i gabinety na pomieszczenie zbiorów naukowych.

I dziś w małym mieście wznosi się w stylu polskim gmach piękny i wygodny, celom wzorowej szkoły zupełnie odpowiadający, z wielkim boiskiem i szkolnym ogrodem, który nie tylko zdoła ozdobić miasto, ale pożytek przynosi jego

mieszkańcom i całemu powiatowi. Z wielkimi ofiarami na samą budowę złączyła się konieczna potrzeba obramienia szkoły zielenią i urządzenia wewnętrznego.

Wydział Towarzystwa współdziałał w tym kierunku z dążeniami dyrekcji, a ofiarność publiczna wspomagała te starania. Krakowskie Tow. gospodarcze przysłało krzewy i szczepy, a JWP. Julian br. Brunicki z Podhorzec obok Stryja nie tylko przysłał drzewa, krzewy i liczne sadzonki na obsadzenie boiska i ogrodu szkolnego, ale nie szczędził też trudu na urządzenie planu ogrodu. JWP. Stanisław Gromnicki z Oleksiniec dostarczył cementowych bloków na schody i oparkanie; miejscowa Rada powiatowa ofiarowała szkole kasę ogniotrwałą, Straż Polska z Krakowa biust Krasieńskiego, WP. Maryan Krzyżanowski, właściciel apteki Mikolascha we Lwowie, apteczkę szkolną; WP. Henryk Frist z Krakowa (Salon malarzy polskich) darował sześć obrazów historycznych swego nakładu, a Tow. przyjaciół sztuk pięknych we Lwowie Chelmońskiego „Modlitwę“, firma zaś lwowska „Stachiewicz i Abrysowski“ ofiarowała płótno flagowe za połowę ceny. WP. P. Seidman, właściciel drukarni, dostarczał bezinteresownie wszystkich druków dla szkoły, a kupiec p. H. Weissmann ofiarował firanki do sali konferencyjnej. Siatkę do ogrodzenia dał zastępca firmy wiedeńskiej Huttera i Schrantza, WP. Wonsch ze Lwowa, JWP. Prezes Tow. szkoły średniej zakupił metalowy napis na budynek, dał przybory do szermierki i cykl oprawnych ilustracji do Trylogii Sienkiewicza, obok szeregu innych darów, których niepodobna zszeregować.

Nic dziwnego zatem, że wobec tej ofiarności na szkołę rośnie szybko jej dorobek materialny, to też dyrekcja poczuwa się do obowiązku złożenia podziękowania wszystkim ofiarodawcom.

Niemniej dbałą o rozwój szkoły okazało się Wysockie c. k. Ministerstwo W. i O. i Rada Szkolna krajowa. Ta ostatnia, ażeby zapewnić szkole jednolity kierunek wychowa-

nia, udzieliła i dotychczasowemu kierownikowi i wszystkim członkom grona nauczycielskiego urlopów na r. szk. 1911/12, a nadto, mianując p. Fl. Smykała zastępcą nauczyciela w c. k. gimnazjum w Złoczowie, przydzieliła go do pełnienia obowiązków w tutejszym zakładzie. Po lustracji, którą w dniach 17. i 18. listopada, 1911 r., przeprowadził c. k. krajowy inspektor szkół średnich, JWP. Dr. Karol Opuszyński, ona przesała do Ministerstwa W. i O. wniosek na udzielenie klasie I. II i III. tutejszego zakładu praw szkół publicznych, ona też współdziałała w uzyskaniu subwencji rządowej na cele zakładu. Następstwem tego poparcia i życzliwości Wysockiej c. k. Rady szkolnej krajowej jest reskrypt J. E. Pana Ministra W. i O. z dnia 24. grudnia, 1911 r. L. 52063, mocą którego gimnazjum realne w Borszczowie uzyskało prawa szkół rządowych na rok szkolny 1911/12, a dalszym skutkiem tej gorliwej opieki jest udzielenie szkole subwencji rocznej z funduszków rządowych w kwocie 5000 kor.

Ta opieka najwyższej krajowej Magistratury szkolnej jest nie tylko uznaniem owocnej działalności Towarzystwa, utrzymującego zakład i jego Wydziału, ale ona pozwala żywić przekonanie, że opieka ta dopomoże szkole do pełni rozwoju.

Subwencja ministeryalna nie była odosobniona. W miarę możliwości finansowo wsparła Towarzystwo szkoły średniej w tym roku Rada powiatowa borszczowska i Rada nadzorcza miejscowej Kasy zaliczkowej i oszczędności, a te wszystkie subwencje, choć tylko w małej części pomagają Towarzystwu do utrzymania finansowego budynku i szkoły przecież są dowodem, że zarówno powiat jak niemniej c. k. Rada Szkolna krajowa i Ministerstwo W. i O. uznają potrzebę tej szkoły i umieją ocenić jej znaczenie kulturalne.

Dodatni rozwój szkoły objawił się w tym roku także w znacznym pomnożeniu nie tylko urządzenia wewnętrznego ale także zbiorów naukowych. Pod tym względem

gorliwość Wydziału Tow. szkoły średniej rywalizowała z ofiarnością szeroką ludzi, którzy na apel dyrekcji pospieszili w pomoc szkole z całą ochotą. Szczególniej wielu ofiarodawców liczy księżnica nauczycielska i biblioteka dla uczniów, tudzież wypożyczalnia podręczników dla ubogiej młodzieży, w tym roku stworzona, Wśród chętnych ofiarodawców widzimy Radę Szkolną krajową, Towarzystwo nauczycieli szkół wyższych, Towarzystwo literackie we Lwowie, Polskie Tow. pedagogiczne, Tow. przyjaciół sztuk pięknych we Lwowie, Tow. miłośników historii i zabytków Krakowa, Wydawnictwo „Życie“, WP. Juliusza Turczyńskiego, JWP. Ordynata Tad. Czarkowskiego-Golejewskiego, JWP. Józefa Białynię Choledeckiego, WP. Tadeusza Śliwińskiego, radcę skarbowego w Borszczowie, Redakcję czasop. „Kosmos“ „Miesięcznika heraldycznego“ i „Wyzwolenia“, dalej księgarnie: H. Altenberga, S. J. Jakubowskiego, polską ze Lwowa i Poznania, Gebethnera i Sp. z Krakowa, a dalej Macierz Polską we Lwowie i Wydział krajowy król. Galicyi, tudzież uczniów i uczenice zakładu, którzy szereg książek oddali współkolegom do użytku.

Wszyscy ci ofiarodawcy usunęli częściowo brak biblioteki szkolnej i wzmogli ruch w zakresie prywatnej lektury, co dla rozwoju umysłowego młodzieży korzystać z pewnością przyniesie; więc i im słowa podziękii należą się ze strony dyrekcji zakładu, która też na tem miejscu głęboką im wdzięczność wyraża za spełnienie prawdziwie obywatelskiego uczynku wobec młodej, polskiej uczelni, która mając w swej kronice taki zastęp pracujących około jej rozwoju, musi krajowi przynieść pożytek rzetelny.

Z nowej dziedziny zbiorów naukowych przybył w tym roku gabinet fizykalny. Częściowo złożył się nań dar Czcigodnego Prezesa Tow. szkoły średniej, częściowo zaś Wydział Towarzystwa przez zakupno najpotrzebniejszych dla kl. III. przyrządów. Gabinet ten, tak samo jak inne działy

zbiorów wymagają jeszcze znacznego rozszerzenia, co będzie zadaniem do spełnienia lat następnych.

Dyrekcya i grono nauczycielskie jak w roku poprzednim tak i w tym roku sprawozdawczym! starali się nie tylko o wyczerpanie z jak największą korzyścią dla młodzieży przepisanego planem materiału naukowego, ale także rozwinieli żywą opiekę w szkole i poza szkołą nad wychowankami zakładu. Aby pracę sobie ułatwić, oprócz konferencyi przepisanych ustawą, odbyło grono nauczycielskie pod przewodnictwem dyrektora i przy współdziałaniu zaproszonych grom nauczycielskich miejscowych szkół ludowych, ośm konferencyi pedagogicznych, na których na podstawie substratu referentów omawiano szereg spraw dotyczących organizacyi szkoły, metodyki nauczania i t. p. Ks. Knopp mówił o znaczeniu wychowania religijnego, a p. Ostruszka o kierunku estetycznym; p. Rosenbaum przedstawił wartość metody pogładowej przy nauce języków nowożytnych w kl. I., p. Smykał mówił o obowiązkach i prawach gospodarza klasy, p. Węgrzynowicz o organizacyi gmin szkolnych i znaczeniu wycieczek, p. Wierdak porównywał metody nauczania w szkole, przede wszystkim uwzględniając metodę heurystyczną i pogładową, a kierownik zakładu miał referat o scoutingu.

Niezależnie od tych konferencyi zajmowano się sprawami dotyczącymi dobra szkoły i jej rozwoju na okresowych konferencyach plenarnych grona nauczycielskiego, sprawy zaś odnoszące się do karności i postępu uczniów omawiano na sześciu konferencyach klasowych. Zwołano też konferencyę rodzicielską 19. maja i na niej mówiono o znaczeniu konferencyi wywiadowczych, a dyskusya po referacie kierownika zbliżyła rodziców do szkoły, wyjaśniając ich wzajemny do siebie stosunek.

Wynikiem tych konferencyi jest dobry na ogół postęp w naukach u uczniów i uczenic, uwidoczniiony w tabeli kla-

syfikacyjnej na końcu sprawozdania, a nadto dbałość o rozwój charakterów młodzieży.

Temu celowi służyły przede wszystkim ćwiczenia religijne, na których opierał się pokład wychowania etycznego. W każdą niedzielę i święto nabożeństwo łączyło się z nauką egzortacyjną. Do spowiedzi i komunii św. przystępowała młodzież zakładu trzy razy w roku szkolnym, a nadto wielu uczniów i uczenic dopełniało aktu skruchy w dni świąteczne, szczególnie zaś w dniu patrona szkoły, św. Stanisława Kostki i w dniu poświęcenia statuy św. Patrona.

Najprzewielebniejszy Ordynaryat metropolitalny obrz. łać., nadawszy w roku zeszłym za Patrona szkole św. Stanisława Kostkę, w tym roku zezwolił w dzień patrona szkoły odprawiać nabożeństwo uroczyste z wystawieniem najśw. Sakramentu, a i młodzież, pragnąc swoje święto szkolne czcić godnie, zakupiła z drobnych składek niedzielnych piękną statuę św. Stanisława, która w dniu uroczyste zdoła ołtarz gimnazjalny.

Poświęcenie statuy odbyło się nader uroczyście w czasie misyi urządzonej w kościele farnym przez O. O. Jezuitów. W uroczystości tej uczestniczyła publiczność miejscowa i tłumy zebranego ludu z okolicy, do których pełną podniosłego ducha przemowę okolicznościową wygłosił jeden z księży misyonarzy.

Brała też udział młodzież w nabożeństwie popielcowem i w uroczystości Bożego Ciała, ustawiona u stóp ołtarza, wzniesionego na frontonie nowego budynku szkolnego, a przystrojonego statuą św. Stanisława i kwiatami, zbraniami na polach i w lasach przez młodzież.

Rekolekcyje tegoroczne odbyły się przed feryami wielkonoćnymi. Księża katecheci nie szczędzili trudu i sił, by wlać w serca młodzieży gorące umiłowanie Boga i bliźniego i przepoić je szczytną nauką Kościoła katolickiego.

Wychowanie narodowe polegało na pogadankach wedle

systemu scouting'u na zachęcaniu młodzieży do zapoznawania się z przeszłością narodową i z bogatą spuścizną literacką, z uwzględnieniem wieku i uzdolnienia młodzieży.

Nie omijano też żadnej sposobności do pogłębienia uczuć narodowych zapomocą kultu narodowych rocznic i obchodów.

Dnia 13. października uczestniczyła młodzież katolicka w nabożeństwie żałobnem, urządzonem w rocznicę śmierci niezapomnianej poetki, śp. Marvi Konopnickiej przez Koło miejscowe T. S. L., zaś dnia 6. listopada młodzież narodowości ruskiej była na nabożeństwie za spokój duszy poety śp. Makryana Szaszkiewicza i brała udział w uroczystym poranku, urządzonym staraniem ks. katechety Manioskiego w sali Narodnego Domu ku czci wieszca.

Rocznicę Mickiewiczowską obchodził zakład uroczystym wieczorkiem w sali Tow. gimn. „Sokół“ dnia 2. grudnia. Po słowie wstępnem, wygłoszonem przez prof. Smykała, chór młodzieży gimnazjalnej pod batutą ks. katechety J. Knoppa, odśpiewał hymn Mehulila „O Panie nasz“, poczem nastąpiła deklamacya uczenicy z kl. II. wiersza: „Do Matki Polki“, śpiew solowy uczenicy: „Polska kolysanka“, deklamacya wyjątku z Uczty i solo fortepianowe uczenicy z klasy III, która odegrała Pogonowskiego Spartanke. Część I a zakończył chór odśpiewaniem Warszawianki, Wezwania do boju i Marsza Żuawów. Na część II a złożył się Prolog z III. części Dziadów i końcowe przemówienie dyrektora zakładu.

Sali na ten obchód, jak zresztą na wszystkie uroczystości szkolne i na naukę gimnastyki, udzielił Wydział Tow. gimn. „Sokół“ bezinteresownie; dzięki też tej życzliwości „Sokoła“ mogła dyrekcya cały dochód z obchodu w kwocie 98 kor. 50 gr. przeznaczyć na kupno i budowę bursy T. S. L.

Dnia 8. grudnia wraz z Sokolem obchodzono rocznicę powstania listopadowego, zaś dnia 22. stycznia młodzież urządziła nabożeństwo żałobne za Poległych w r. 61—63,

przystrajając przy pomocy prof. Ostruszki katafalk emblematami narodowymi.

Setną rocznicę urodzin wieszczą Zygmunta Krasieńskiego czciła szkoła cała nader uroczystie. Dnia 19. lutego młodzież katolicka uczestniczyła w żalobnym nabożeństwie, odprawionem w asyście przez ks. proboszcza miejscowego, ks. A. Smolińskiego i wysłuchała kazania okolicznościowego. Wieczorem zebrała się na uroczysty obchód pamiątkowy w sali „Sokoła“, przepelnionej miejscową publicznością. Na obchód złożyły się: Słowo wstępne prof. Wierdaka, dobrze wyszkolony przez ks. Knoppa chór gimnazjalny, solo fortepianowe uczeniicy kl. III.: Chopin'a „Nocturne 15“ i deklamacya Wstępu z „Przedświtu“. Część IIą wypełnił fragment sceniczny Krasieńskiego p. t. „Wanda“, bardzo starannie przygotowany i odegrany przez młodzież bez zarzutu. Dochód z obchodu w kwocie 138 kor. 39 gr. dyrekcya przesłała do kasy T. S. L. na kupno realności na burse.

Pamiątkę Konstytucyi 3go Maja złączono z obchodem setnej rocznicy śmierci wielkiego polityka i znakomitego pedagoga ks. Hugona Kollątaja. W dzień obchodu po ranem nabożeństwie majowem do zebranej młodzieży zakładu przemówił kierownik gimnazjum, objaśniając jej znaczenie Konstytucyi 3go Maja dla narodu polskiego na tle spiżowej postaci Ks. Kollątaja, aby w ten sposób przygotować młodzież do obchodu, urządzanego przez osobny komitet, złożony z delegatów polskich towarzystw miejscowych w dniu 5 maja. W dniu tym młodzież wzięła udział w nabożeństwie i w pochodzie, tudzież w uroczystym wieczorku. Dzień 3go maja był wolny od nauki szkolnej.

Aby poczucie wdzięczności wyrobić u młodzieży zakładu i wpoić w nią zasadę, że wdzięczność nie jest poniżeniem, ale uczuciem dobrem i godnem uczciwego człowieka, czeił zakład dnia 28 października uroczystie dzień imienin prezesa Tow. szkoły średniej, JW. Pana Ordynata Tadeusza Czarkow-

skiego-Golejewskiego, który i szkołę i młodzież otoczył opieką gorliwą, hojnym sercem i hojną dłońią darząc zakład i jego wychowanków. Po nabożeństwie młodzież urządziła czcigodnemu Solenizantowi gorącą owacyę, witając go chórem w murach nowego gmachu, poczem przemówił do niego najpierw kierownik zakładu imieniem swoim i grona nauczycielskiego, następnie zaś dwaj uczniowie (z tych jeden wychowanek bursy) i jedna z uczenic. W przemówieniach podnoszono zasługi przezacnego Ordynata około dobra i rozwoju szkoły i życzo no Mu lat długich, tudzież zadowolenia z pracy i ofiarnego życia. Chór gimnazyalny odśpiewaniem pieśni patryotycznych zakończył podniosłą uroczystość po gorących słowach przemówienia Solenizanta, poczem rozpoczęła się zwyczajna nauka szkolna.

W dniu pierwszym Zielonych świąt młodzież przy pomocy grona nauczycielskiego urządziła dzień kwiatowy. Rozdając wiązanki konwalii miejscowej publiczności, zbierała do puszek T. S. L. ofiarowany jej chętnie grosz na własną burzę, aby tą kwestą pomnożyć dochód instytucji celom szkoły pokrewnej, bo utrzymującej 27. wychowanków, uczęszczających do szkół miejscowych. (por. §. XII.)

Dochód z dnia kwiatowego wynosił 114 Kor. 13 gr.

W tym samym celu w przeddzień rozdania świadectw rocznych urządziła młodzież wieczorek, na który złożyły się deklamacye, chóry i muzyka, tudzież doborowe ćwiczenia gimnastyczne — wolne i na przyrządach, przygotowane starannie przez nauczyciela gimnastyki.

Ferye świąteczne i nabożeństwa dworskie stosowały się do przepisów, obowiązujących zakłady rządowe.

Propagowanie zasad oszczędności ujawniło się w szkolnej kasie oszczędności, rozwijającej się wzorowo dzięki pomocy ciągłej i wydatnej gospodarzy klas. (por. §. IX.)

Wychowanie fizyczne uważano za konieczną część składową wychowania ogólnego i w tym kierunku wyteżano

wszystkie siły, aby zdrowie młodzieży utrzymać i wzmocnić. (por. §. XI.)

Pomocy lekarskiej udzielali młodzieży z całą gotowością i bezinteresownie WP. dr. Jakób Kittner, sekretarz Tow. szkoły średniej, tudzież dr. Jan Niemczewski, lekarz powiatowy, miejscowa zaś apteka dostarczała lekarstw młodzieży ubogiej i bursie ze znacznym opustem.

Wspomniani lekarze przeprowadzili szczegółowe oględziny uczniów, zgłaszających się do bursy, pełnili nadzór sanitarny nad zakładem i udzielali porady lekarskiej na każdą prośbę dyrekcji, która też, w pełni uznania ich zasługi dla zakładu, wyraża im gorące podziękowanie za udzielaną młodzieży pomoc lekarską.

Taksamo dziękuje dyrekcya Wydziałowi Tow. szkoły średniej za chętne poparcie usiłowań dyrekcji, zmierzających do rozwoju gimnazyum i licznym ofiarodawcom za pomoc w postaci licznych darów szkole i młodzieży świadczonych.

Tem podziękowaniem zamykając tegoroczną kronikę zakładu, dyrekcya stwierdzić musi wielki rozwój szkoły w bieżącym roku sprawozdawczym.

Na służbę Bogu i ojczyźnie wzniesiony piękny gmach dla polskiej uczelni z obszernymi salami i korytarzami, duże boisko z przyrządami gimnastycznymi, zakupionymi przez dyrekcję z funduszu zebranego przy wpisach, zbiory naukowe znacznie pomnożone przez ofiarnych wydawców i różne Towarzystwa, bursa we własnym domu, prawo publiczności i subwencya rządowa — oto bogaty dorobek tegoroczny, który stawia zakład na trwałych podwalinach i przyszłość jasną zwiastuje dla usiłowań założycieli którzy wznieśli polską szkołę na kresach.

II. SKŁAD GRONA NAUCZYCIELSKIEGO

przy końcu roku szkolnego 1911/12.

Kucharski Władysław, profesor c. k. IV. gimnazjum we Lwowie, w VIII. randze, przydzielony przez Radę szk. kraj. rozp. z dnia 7. lipca 1911. L. 9416/IV. w celu pełnienia obowiązków kierownika zakładu, zawiadowca gabinetu geograficzno - historycznego, uczył historii w kl. Ia., II., III i geografii w Ia., Ib. i II. — tygodniowo godzin 12.; tudzież historii na kursach uczeń w kl. III. — tygodniowo godzin 2. — razem godzin 14.

Günsberg Izak, kierujący nauczyciel szkoły ludowej fund. bar. Hirscha w Korolówce, jako nauczyciel pomocniczy, uczył religii mojżeszowej — tygodniowo godzin 3.

Ks. Knopp Julian, wikaryusz parafii, zastępca nauczyciela i zawiadowca wypożyczalni książek dla biednych uczniów, uczył religii rzym. kat. w kl. Ia, Ib, II i III. i udzielał nauk niedzielnych — tygodniowo godzin 8.

Ks. Manioski Bazyle, katecheta szkół ludowych, zastępca nauczyciela, uczył religii gr. kat. w kl. Ia, Ib, II. i III. i udzielał nauk niedzielnych; nadto uczył jęz. ruskiego jako przedmiotu nadobowiązkowego — tygodniowo godzin 10

Ostruszka Jerzy, zastępca nauczyciela w c. k. gimnazjum z jęz. wykładowym polskim w Kołomyi, przydzielony rozp. c. k. Rady szkol. kraj. z dnia 7. lipca 1911. L. 9416/IV. w tym samym charakterze do tutejszego zakładu, zawiadowca zbiorów do nauki rysunków, uczył kaligrafii

w kl. Ia i Ib, rysunków w kl. Ia, Ib, II. (oddział a i b) i III. tygodniowo godzin 15.; nadto na kursie prywatystek udzielał nauki jęz. polskiego w kl. I, historii w kl. II. i rysunków w kl. I. II. i III, tygodniowo godzin 10.—razem godzin 25.

Rosenbaum Maksymilian, egzaminowany zastępca nauczyciela w c. k. gimnazjum z jęz. wykładowym polskim w Kołomyi, przez c. k. Radę szkolną krajową przydzielony do tutejszego zakładu w tym samym charakterze rozp. z dnia 7. lipca 1911. L. 9416/IV, a przez Wydział Tow. szkoły średniej w Borszczowie mianowany prowizorycznym nauczycielem o pełnych poborach profesora w IX. randze, zawiadowca niemieckiej wypożyczalni książek dla uczniów, gospodarz kl. Ia, uczył języka niemieckiego w kl. Ia, Ib, II. i III, tygodniowo godzin 18 ; nadto na kursie prywatystek, gdzie był gospodarzem kl. I. uczył jęz. niemieckiego w kl. I. II. i III. i jęz. łacińskiego w kl. I., tygodniowo godzin 15. — razem godzin 33.

Smykal Floryan, zastępca nauczyciela w c. k. gimnazjum w Złoczowie, przydzielony w tym samym charakterze do tutejszego zakładu rozp. c. k. Radz szk. kraj. z dnia 2. września 1911. L. 14418/IV., zawiadowca biblioteki nauczycielskiej i wypożyczalni książek polskich dla uczniów, gospodarz klasy Ib, uczył jęz. łacińskiego w kl. Ia, Ib, II. i III. i jęz. greckiego jako przedmiotu nadobowiązkowego w kl. III. — tygodniowo godzin 27.; na kursie prywatystek zaś uczył jęz. łacińskiego w kl. II. i III. — tygodniowo godzin 10. — razem godzin 37.

Szponarowicz Ludwik, jako nauczyciel pomocniczy, uczył śpiewu choralnego tygodniowo godziny 2.

Węgrzynowicz Leopold, zastępca nauczyciela w c. k. gimnazjum w Brzozowie, przydzielony rozp. c. k. Rady szk. kraj. z dnia 7. lipca 1911. L. 9416/IV. w tym samym charakterze do tutejszego Zakładu, zawiadowca gabinetu fizykalnego, prefekt bursy T. S. L. im. hr. M. F. Czarkowskiej - Golejewskiej, gospodarz kl. III., uczył matematyki w kl. Ia, Ib, II. i III., fizyki w kl. III., jęz. polskiego

w kl. III. i historii w kl. Ib. — tygodniowo godzin 19.; nadto na kursie prywatystek, gdzie był gospodarzem kl. III., uczył jęz. polskiego w kl. III, matematyki w kl. I. II. i III. i fizyki w kl. III, tygodniowo godzin 14. — razem godzin 33.

Wierdak Szymon, egzaminowany zastępca nauczyciela w c. k. gimnazyum z jęz. wykładowym polskim w Kołomyi, przez c. k. Radę Szkolną krajową przydzielony w tym samym charakterze do tutejszego Zakładu rozp. z dnia 7, lipca 1911. L. 9416/IV., a przez Wvdział Towarzystwa szkoły średniej mianowany prowizorycznym nauczycielem o pełnych poborach profesora w IX. randze, zawiadowca gabinetu historii naturalnej, gospodarz kl. II., uczył jęz. polskiego w kl. Ia, Ib. i II., geografii w kl. III, i historii naturalnej w kl. Ia, Ib. i II. — tygodniowo godzin 18; na kursie zaś prywatystek, gdzie był gospodarzem kl. II. uczył jęz. polskiego w kl. II. historii w kl. I. geografii w kl. I. II. i III. i i historii naturalnej w kl. I. i II. tygodniowo godzin 15 — razem godzin 33.

Zjawin Wojciech, nauczyciel męsz. szkoły ludowej, jako nauczyciel pomocniczy, uczył gimnastyki w kl. Ia, Ib, II, i w kl. III. — tygodniowo godziny 6.

Kittner Jakób dr. med., lekarz miejski, kolejowy i kasy chorych, sekretarz Towarzystwa szkoły średniej, pełnił obowiązki lekarza szkolnego.

III. WAŻNIEJSZE ROZPORZĄDZENIA WŁADZ.

1. C. k. Rada Szkolna krajowa rozp. z 17. lipca 1911 r. L. 6168/IV. poleca przy nauce jęz. ruskiego trzymać się norm podanych w książce p. n.: „Ruska prawopiś ze słowarcem“ (Lwów, 1904.) ze względów pedagogiczno-dyktacyjnych i ze względu na jednolitość ortografii.
2. C. k. Rada Szkolna krajowa rozp. z 17. lipca 1911 r. L. 10273/IV. poleca przeprowadzać egzaminy wstępne do kl. I. z całą ścisłością, w szczególności zaś w jęz. wykładowym.
3. C. k. Rada Szkolna krajowa rozp. z 3. września 1911 r. L. 15376/IV. poleca, aby młodzież ściśle stosowała przepisy odnośnie do zachowania się w szkole i poza szkołą i aby mundurki szkolne barwą i krojem odpowiadały przepisanyim normom.
4. C. k. Rada Szkolna krajowa rozp. z 11. października 1911 r. L. 14419/IV. zezwala prywatystkom Zakładu uczęszczać na naukę religii w charakterze hospitantek.
5. Konsystorz metropolitalny obrz. łącz. we Lwowie pismem z 21. listopada 1911 r. L. 9375. zezwala, aby w czasie oktawy Patrona Zakładu św. Stanisława Kostki odbywało się nabożeństwo dla młodzieży gimnazyalnej z wystawieniem Najśw. Sakramentu w monstrancyi w kościele parafialnym.
6. C. k. Ministerstwo W. i O. rozp. z 13. listopada 1911 r. L. 32650. (R. S. k. z 9. stycznia 1912. L. 21086/IV.) zawiadamia, że uczniowie, korzystający ze zniżek kole-

jowych na kolejach państwowych, muszą mieć legitymacje z fotografiami, na których dyrekcja gimnazjum stwierdzić musi tożsamość osoby ucznia.

7. Jego Eks. Pan Minister W. i O. rozp. z 24. grudnia 1911. L. 52063. (R. S. k. z 17. stycznia 1912 r. L. 419/IV.) udzielił klasie I. II. i III. pryw. gimnazjum realnego w Borszczowie praw szkół publicznych na rok szkolny 1911/12.
8. C. k. Rada Szkolna krajowa rozp. z 10. maja 1912 r. L. 9102/IV. poleca nieprzypuszczać do egzaminu wstępnego po wakacjach ucznia, który wykazuje się ujemnym świadectwem odejścia, stwierdzającym jego wystąpienie ze szkoły po 15. maja.
9. C. k. Rada Szkolna krajowa rozp. z 20. maja 1912 r. L. 47586/1910. zezwała na egzamina poprawcze z obowiązkowej nauki rysunków, jeżeli uczeń z końcem pierwszego półrocza okazał w tym przedmiocie postęp przynajmniej dostateczny. Cenzura „dostateczna“ z tego przedmiotu w gimnazyjach realnych ma stanowić przeszkodę w przyznaniu „chlubnego uzdolnienia“ do klasy następnej. Cenzura z kaligrafii ma tylko w kierunku dodatnim wywierać wpływ przy ustalaniu ogólnego sądu z końcem roku szkolnego.
10. C. k. Rada Szkolna krajowa rozp. z 25. lutego 1912 r. L. 2400/IV. przesyła okólnik c. k. Ministerstwa W. i O. w sprawie odbywania egzaminów dojrzałości w gimnazyjach realnych. (Dz. u. R. S. k. R. XVI. Nr. 6 z 30. marca 1912.)

IV. WYKAZ PRZEROBIONEGO MATERJAŁU NAUKOWEGO.

KLASA I.

Religia rzym. i gr. kat.: Nauka o wierze, o chrześcijańskiej bojaźni, nadziei i modlitwie, tudzież o św. Sakramentach ogólnie. Przygodnie liturgika. — 2 godz. tygod. — W każdą niedzielę i święto egzorta.

Religia mojżeszowa: Dzieje biblijne — od stworzenia świata do Jozuego. — Ze zbioru modlitw — od modlitwy porannej do ośmnastu błogosławieństw. Tygodniowo 1. godz.

Język polski: Na podstawie Czytań polskich Dr. M. Reitera starano się o rozumne czytanie i ćwiczone w gładkiem i poprawnem zdawaniu sprawy z ustępów przeczytanych i objaśnionych. — Z pamięci zadawano do wygłoszenia piękniejsze utwory poetyczne. — Z zakresu gramatyki powtórzono wiadomości uczniów ze szkoły ludowej odnośnie do odmiany imienia i czasownika; naukę o zdaniu pojedynczem złączono ze składnią zgodv. — W 18-tu wypracowaniach piśmiennych starano się przerobić pisownię spółgłosek, samogłosek i wielkich liter z uwzględnieniem dzielenia wyrazów i poznania ważniejszych znaków pisarskich; obok dyktatów dawano wypracowania stylistyczne. — Tygodniowo godz. 3.

Język łaciński: Na podstawie Ćwiczeń Steinera i Scheindlera — przy należytem zważaniu na dokładne wymawianie tak co do akcentowania, jak co do iloczasu zgłosek, przerobiono naukę o formach t. j. pięć prawidłowych deklinacji, prawidła o rodzajach, przymiotnikach, przy-

słówkach i ich stopniowaniu, o zaimkach, liczebnikach głównych i porządkowych. Nadto przerobiono cztery prawidłowe konjugacye z wyjątkiem czasowników III konjugacyi na *io* i deponencyów. Przygodnie zaznajmiano uczniów ze składnią ważniejszych przyimków i coniunctivu po spójnikach przyczynowych, skutkowych, zamiarowych i t. p., o ile zachodziła różnica w sposobie wyrażania jęz. łacińskiego i wykładowego, z pominięciem pytań rozłącznych i zdań pytajnych zawisłych. Począwszy od drugiego okresu konferencyjnego co tydzień 1 lub 2 ćwiczenia piśmienne, co 14 dni jedno zadanie szkolne (compositio). — Tygodniowo ½ godzin.

Język niemiecki: Podług Ćwiczeń Germana, Petelenza i Gayczaka (wyd. 7.) zwracano główną uwagę na czytanie, uczenie się na pamięć słów, zwrotów i całych ustępów, tudzież na zdawanie sprawy z treści czytanych ustępów na podstawie stosownych pytań. Z gramatyki przerobiono odmiany regularne i zasady składni. Co tydzień dyktaty w miarę potrzeby, ćwiczenia ortograficzne i pisanie z pamięci ustępów memorowanych. Tyg. godz. 5.

Historya: Najważniejsze podania, osobistości i zdarzenia z historyi Polski, objaśnione ilustracyami i sciopikonem. Tygodniowo godz. 2.

Geografia: Zasadnicze pojęcia geograficzne. Położenie słońca w rozmaitych porach dnia i roku. Orientowanie się w rzeczywistej okolicy na podstawie licznych wycieczek i na karcie. Zaznajomienie się z siatką globusa. Główne formy lądu i wód, ich rozdział na ziemi i sposób przedstawienia. Położenie państw i miast, z ciągłym ćwiczeniem i zaprawianiem w czytaniu map w atlasie i ściennych. Próby rysowania najprostszycy przemyotów geograficznych. Tygodniowo 2 godziny.

Matematyka: Cztery główne działania rachunkowe na liczbach całkowitych, mianowanych i niemianowanych. Rzymskie znaki pisarskie. Monety, miary i wagi krajowe. Liczby dziesiętne według układu pozycyjnego, następnie w połączeniu z ćwiczeniami przygotowanymi do rachowania ułamkami. — Początki nauki o pro-

stych formach geometrycznych na podstawie poglądu. Ćwiczenia w używaniu cyrkla, przykładnicy, węgelnicy, podziałki i przenośnika. Pomiar i rysowanie przedmiotów z otoczenia. Poznanie własności najprostszych utworów przestrzennych i związków pomiędzy nimi; równoległość i prostopadłość prostych i płaszczyzn na konkretnych formach powierzchni i brył. Powierzchnia kwadratu i prostokąta, objętość sześcianu i prostopadłościanu jako zastosowanie układu metrycznego.—Ćwiczenia domowe z lekcyi na lekcye; zadania szkolne 3 w półroczu. Tygodniowo godziny 3.

Historia naturalna: Ze świata zwierzęcego opis typowych gatunków ssaków i ptaków; ze świata roślinnego opis roślin nasiennych, jawnokwiatowych o prostej budowie z uwzględnieniem zasadniczych pojęć morfologicznych i najprostszych stosunków biologicznych. Przy nauce posługiwano się okazami i rycinami ściennymi; w porze letniej botanizowano na łąkach i w okolicznych lasach. Tygodniowo 2 godziny.

Rysunki odręczne: Rysowanie płaskich przedmiotów z otoczenia i łatwych ornamentów; ćwiczenia w rysunku rozmachowym. Tygodniowo 2 godziny.

Kaligrafia: Pismo łacińskie i niemieckie. Abecadło małe i wielkie. Łączenie liter. 1 godzina tygodniowo.

Gimnastyka: Według planu ministeryalnego dla szkół średnich z 27. lipca 1911. L. 25681. 2 godz. tygodniowo.

Język ruski (jako przedmiot nadobowiązkowy): Na podstawie Czytań A. Kruszelnickiego starano się o płynne czytanie i ćwiczone w gładkiem i poprawnem opowiadaniu czytanych ustępów. Gramatyka (Kocowskiego i Ogonowskiego) równoległe z gramatyką polską. — Na wypracowania pisemne dawano dyktaty i łatwe opowiadania.

Śpiew (jako przedmiot nadobowiązkowy): Poznanie nut; śpiewanie pieśni patriotycznych i kościelnych. 2 godz. tyg.

KLASA II.

Religia rzym. i gr. katol.: O miłości chrześcijańskiej, o dzie-

sięciu przykazaniach Bożych i pięciu kościelnych; szczególnie o św. Sakramentach i błogosławieństwie, tudzież o grzechu i cnotach chrześcijańskich. Z liturgiki o obrzędach. Tygodniowo 2 godziny. — W każdą niedzielę i święto egzorta.

Religia mojżeszowa: Z dziejów biblijnych I. Planera — od Jozuego do podziału państwa Salomona. — Ze zbioru modlitw S. Mandla i L. S. Taubesa: Ośmnaście błogosławieństw. Tygodniowo 1 godz.

Język polski: Na podstawie wypisów M. Reitera czytano wzory i ćwiczone uczniów w gładkiem i poprawnem zdawaniu sprawy z ustępów przeczytanych i objaśnionych (jak w kl. I). — Z pamięci zadawano do wygłoszenia piękniejsze utwory poetyczne, niekiedy prozaiiczne. — Z gramatyki przerobiono odmianę imienia, składnię rzędu, przysłówki i przyimki. — Wypracowania stylistyczne jak w kl. I. — Tygodniowo godz. 4.

Język łaciński: Na podstawie ćwiczeń Scheindlera i Steinera (wyd. 5.) starano się uzupełnić naukę o formach prawidłowych, o zaimkach, liczebnikach i czasownikach. Nadto wzięto ważniejsze nieprawidłowości deklinacyi, rodzaju i konjugacyi, przy równoczesnem rozszerzaniu prawideł syntaktycznych, z uwzględnieniem zdań pytajnych zawisłych, formy *accusativus cum infinitivo* i składni imiesłowowej. Zwolna wdrażano uczniów w przygotowanie łacińskich zdań i ustępów. — Ćwiczenia domowe jak w kl. I; zadań szkolnych 18 w ciągu roku. — Tygodniowo godzin 6.

Język niemiecki: Zdawanie sprawy z treści czytanych ustępów na podstawie pytań i rozmówek, z równoczesnem uczeniem się na pamięć słów, zwrotów i całych ustępów. Z gramatyki powtórzono odmiany regularne i uwzględniono najważniejsze wyjątki. Co tydzień wypracowanie piśmienne (z tych co miesiąc jedno domowe). Tematy zastosowane do potrzeb praktycznych. — Tygodniowo godz. 4.

Historja: Podania i najwybitniejsze osobistości i zdarzenia z historyi starożytnej z przeważnem uwzględnieniem

dziejów Grecyi i Rzymu. — Tygodniowo 2 godz.

Geografia: Nauka o obrocie ziemi około słońca. Szerokość i długość geograficzna. Kulistość i wielkość ziemi. Pogłębienie nauki o globusie. — Położenie, granice, orografia i hydrografia, typografia i klimat, roślinność, płody krajów i zatrudnienie mieszkańców w zależności od gleby i klimatu Azji i Afryki. Opis ogólny Europy. Opis szczegółowy krajów Europy południowej i Wielkiej Brytanii, Danii i pwp, Skandynawskiego. Ćwiczenia w rysowaniu prostych szkiców map. Tygodniowo godz. 2.

Matematyka: Podzielniki, wielokrotność; poznanie czynników pierwszych w stopniowo rozszerzającym się zakresie liczb. Uogólniające „prawidła rachowania ułamkami; zamiana ułamków pospolitych na dziesiętne i na odwrot. Wielkości wprost i odwrotnie proporcjonalne w rachunku zapomocą wnioskowania. Najprostsze przykłady z rachunku procentu prostego. — Nauka pogładowa o symetrii utworów płaskich i bryłowych. Poznanie elementów, wystarczających do określenia figury płaskiej zapomocą konstrukcyi. Trójkąty, czworoboki, wieloboki, koła, graniastosłupy proste, ostrosłupy, walce i stożki. Kula stosownie do potrzeb nauki geografii. Zmienność utworów. — Z lekcyi na lekcycę krótkie ćwiczenia domowe. Zadań szkolnych sześć w ciągu roku. Tygodniowo godzin 3.

Historia naturalna: Ze świata zwierzęcego opis typowych zwierząt kręgowych, niepoznanych w kl. I., tudzież opis owadów i innych zwierząt bezkręgowych, z uwagami o sposobie ich życia i z ogólnym rzutem oka na podział świata zwierzęcego. Ze świata roślinnego obok opisu roślin nasiennych opis roślin zarodnikowych z uwzględnieniem sposobu ich życia i przejrzystego podziału roślin. — Tygodniowo godzin 2.

Rysunki odręczne: Rysowanie przedmiotów z otoczenia. Początki perspektywy. Rysunek rozmachowy. Rysowanie łatwiejszych brył geometrycznych. Ćwiczenia w rysowaniu z pamięci. Nauka odbywała się w dwóch oddziałach po 3 godziny tygodniowo.

Gimnastyka: Według planu ministeryalnego dla szkół średnich, z dnia 27. lipca 1911. L. 25681. w połączeniu z zabawami ruchowymi w porze letniej. Tyg. 2 godz.

Język ruski: — jak w kl. I.

Śpiew: — jak w kl. I.

KLASA III.

Religia rzym. i gr. katol.: Liturgika szczegółowo i historia biblijna starego zakonu. W każdą niedzielę i święto egzorta. Tygodniowo 2 godziny.

Religia mojżeszowa: Dzieje biblijne, ciąg dalszy — od podziału państwa Salomona począwszy. — Tygodniowo 1 godzina.

Język polski: Czytanie wzorów według wypisów. Czytanie, objaśnianie i zdawanie sprawy jak w kl. I. i II. Krótkie wiadomości o życiu i pismach cenniejszych pisarzy, z których dzieł poznano wyjątki. — Deklamacja jak w kl. I. — Z gramatyki nauka o odmianie czasownika; składnia w obrębie czasownika. — Wypracowań stylistycznych 6 w półroczu. — Tygodniowo godzin 3.

Język łaciński: Gramatyka 2—3 godzin tygodniowo. Nauka o zdaniu — zdanie pojedyncze; głównym przedmiotem nauki było imię; przyimki. — Lektura 3—4 godzin tygodniowo kilku żywotów Korn. Neposa. W drugim półroczu próby lektury bez przygotowania. — Piśmienne ćwiczenia szkolne i domowe według potrzeby; sześć zadań szkolnych w półroczu. — Tygodniowo godzin 6.

Język niemiecki: Swobodniejsza reprodukcja czytanych ustępów prozaicznych i poetycznych; uwzględnienie synonimów; uczenie się na pamięć. — Systematyczna nauka gramatyki o formach i składni rzędu. — Miesięcznie dwa zadania (naprzemian szkolne i domowe). Tematy: retrowersje, reprodukcje ustępów w szkole czytanych, streszczenia. — Tygodniowo 4 godziny.

Historia: Najważniejsze osobistości z historii monarchii austriacko-węgierskiej w związku z historią powszechną. — Tygodniowo 2 godziny.

Geografia: Opis krajów Europy nieomówionych w kl. II. z wyłączeniem monarchii austriacko-węgierskiej; opis Ameryki i Australii. Wiadomości z geografii astronomicznej ze względu na działy fizyki przeznaczony dla tej klasy. Ćwiczenia w rysowaniu prostych szkiców map. — Tygodniowo godziny 2.

Matematyka: Początki arytmetyki ogólnej; wyrażania prawideł rachowania słowami i literami; najprostsze przekształcenia: ćwiczenia w przekształcaniu. Liczby ujemne w zastosowaniu najprostszym i niewyszukanem. — Związki między powierzchniami, objętość graniastoslupów prostych i odpowiednich walców. Pomiar i porównania na przedmiotach w sali, na boisku i w polu. Twierdzenie Pitagorasa z licznymi przykładami poglądowymi i zastosowaniem na utworach płaskich i najprostszych przestrzennych. — Wielostronne połączenie nauki arytmetyki i geometrii. Graficzne przedstawienie czterech działań rachunkowych. Wyciąganie pierwiastka kwadratowego i sześciennego w związku z obliczeniami z planimetrii i stereometrii. Działania skrócone. Ocenianie stopnia dokładności na podstawie rzeczywistego pomiaru elementów określających. Przybliżone oszacowanie wielkości wyniku. Przystosowanie uczniów do pojmowania funkcji; zmienność długości, powierzchni, objętości figur i utworów przestrzennych zależnie od pierwszej, drugiej i trzeciej potęgi, drugiego i trzeciego pierwiastka elementów określających. Najprostsze równania przy obliczeniach z planimetrii i stereometrii. — Ćwiczenia domowe z lekcyi na lekcję; zadań szkolnych 6 w ciągu roku. — Tygodniowo 3 godziny.

Fizyka: Rozciągłość i stany skupienia; ciężar; przedstawienie siły w odcinkach; punkt ciężkości; rodzaje równowagi; dźwignia; waga; kolowrot; krążek; płaszczyzna pochyła; składanie i rozkładanie sił; ruch jednostajny; wolne spadanie; pionowy rzut w górę; składanie i rozkładanie ruchów; graficzne traktowanie rzutu poziomego i ukośnego; ruch po płaszczyźnie pochyłej; tarcie; ruch wahadłowy; siła odśrodkowa; zjawiska przy zderzeniu się ciał sprężystych; własności cieczy; rozchodzenie się

ciśnienia; ciśnienie hydrostatyczne; naczynia połączone; zasada Archimedes'a; ważniejsze przypadki wznaczenia ciężaru właściwego na podstawie pędu do góry; pływanie ciał; areometr podziałkowy; własności gazów; ciężar powietrza; barometr; monometr; prawo Mariotte'a; pompy wodne i pneumatyczne; lewar; balon; powstawanie głosu; rozchodzenie się, odbicie i siła głosu; wysokość tonu; struny, widelki stroikowe; piszczalki; odbieranie wrażeń słuchowych; źródła światła; rozchodzenie się światła; cień; fazy księżyca, zaćmienia, ciemnia; natężenie oświetlenia; prawo odbicia światła; obrazy w zwierciadłach płaskich i kulistych; załamanie jakościowe i przechodzenie światła przez płyty; graniastosłupy i soczewki; obrazy w soczewkach; oko; akomodacja; okulary; kąt widzenia; lupa; rozszczepienie światła; tęcza. — Tygodniowo 2 godziny.

Rysunki odręczne: Według planu, obowiązującego w szkołach realnych, z pewnem ograniczeniem ze względu na mniejszą ilość godzin. — 3 godziny tygodniowo.

Gimnastyka: Według planu ministeryalnego dla szkół średnich. — Tygodniowo 2 godziny.

Język ruski: — jak w kl. I.

Język grecki (jako przedmiot nadobowiązkowy): Na podstawie ćwiczeń J. Winkowskiego i J. Taborskiego przerobiono naukę o formach i trzy prawidłowe deklinacje, przymiotniki, liczebniki, zaimki i odmianę słów na Omega. Co miesiąc zadanie szkolne. — 3 godziny tygodniowo.

Śpiew: — jak w kl. I.

V. KURS PRYWATYSTEK.

Niezależnie od nauki porannej uczniów, istnieją w zakładzie popołudniowe kursy dla uczenic, które w stosunku prawnym do zakładu pojmowane są jako prywatystki i z końcem każdego półrocza składają egzamin w obecności dyrektora i pod ścisłą jego kontrolą.

Program nauk na kursach prywatystek jest ten sam, co w gimnazyum; liczba godzin nauki tylko w niektórych przedmiotach różni się od przepisanego rozkładu, co jednak nie utrudnia wyczerpania przepisanego materiału naukowego, jeżeli się zważy, że liczba uczenic w klasach jest o wiele mniejsza niż liczba uczniów.

Na naukę rzym. i gr. kat. uczenice uczęszczają razem z uczniami na mocy zezwolenia c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 11. października, 1911. L. 14419./IV.

Nauki udzielają nauczycieli gimnazjalni, ucząc — o ile możliwości — tychsamych przedmiotów na kursach prywatystek, jakich udzielają uczniom.

W roku szkolnym 1911/12 istniały klasy I., II. i III., z liczbą uczenic 42., w roku najbliższym obok klas istniejących będzie otwarta klasa IV.

VI. PLAN NAUKI DLA KLASY IV.

Religia rzym. i gr. kat.: 2. godziny tygodniowo.

Historja biblijna nowego zakonu wedle podręcznika Ks. Dąbrowskiego i Torońskiego. (W każdą niedzielę i święta egzorta i wspólne nabożeństwo.)

Religia mojżeszowa: 1. godzina tygodniowo.

Dzieje biblijne (ciąg dalszy) i objaśnianie modlitw i świąt.

Język polski: 3. godziny tygodniowo.

Czytanie wzorów według wypisów — jak w kl. III. — Z Gramatyki nauka o zdaniach złożonych i okresach; etymologia i głosownia w zarysie, i uwzględnieniem historycznego rozwoju języka. Przygodna nauka o wierszu polskim. — Wypracowania stylistyczne — jak w kl. III.

Język łaciński: 6. godzin tygodniowo.

Gramatyka 2—3 godzin tygodniowo. Nauka o zdaniu: zdanie pojedyncze i złożone; głównym przedmiotem nauki jest czasownik; spójniki. Leksykalny sposób przyswojenia szczegółów odnośnie do własności imion i zaimków, nie dających się ująć w prawa ogólna. — Lektura 3—4 godziny tygodniowo; Cezara *Bellum Gallicum*. — Wypracowania piśmienne jak w kl. III.

Język niemiecki: 4. godziny tygodniowo.

Reprodukcyja, — jak w kl. III.; uczenie się na pamięć. Systematyczna gramatyka w zakresie nauki o zdaniu i uzupełnienie składni rządu. Miesięcznie dwa zadania (naprzemian szkolne i domowe). Tematy: retrowersye, reprodukcyje, opowiadania, opisy, listy.

Język francuski: 3. godziny tygodniowo.

Nauka czytania; memerowanie słówek, zwrotów i zdań; retrowersya i rozmówki. Najważniejsze prawidła odmian regularnych (rodzajnika, rzeczownika, przymiotnika zamka). Słowa posilkowe; główne zasady konjugacyi regularnej; tworzenie najważniejszych czasów złożonych. W I. półroczu co tydzień krótki dyktat w ścisłym związku z wziętymi ustępami. W II. półroczu co 4. tygodnie dwa dyktaty i jedno wypracowanie szkolne. Tematy do dyktatów jak w I. półroczu; do zadań szkolnych: pisanie z pamięci memorowanych ustępów, retrowersye.

Historya: 2. godziny tygodniowo.

Historya starożytności; szczególnie historya Grecyi i Rzymu do wojen punickich.

Geografia: 2. godziny tygodniowo.

Opis austriacko-węgierskiej monarchii pod względem fizycznym i politycznym bez osobnego traktowania statystyki, jednak z dokładnem uwzględnieniem płodów poszczególnych krajów, oraz zatrudnienia, handlu i kultury każdego narodu. Ćwiczenia w rysowaniu prostych szkiców map.

Matematyka: 3. godziny tygodniowo.

a) *Arytmetyka ogólna:* Wyjaśnienie prawideł działań, tudzież ich związku; ćwiczenie się w nich zapomocą przekształcań, a zwłaszcza przez rozwiązywanie równań i ich sprawdzanie przez podstawianie liczbowych i algebraicznych wyników w równania początkowe. Dla ćwiczenia w myśleniu funkcyjami wskazanie zmienności wyników przy zmianie elementów rachunku. Miara, wielokrotność, ułamki; równania stopnia pierwszego o jednej i kilku niewiadomych; stosunki, proporcye; czyste równania stopnia drugiego, o ile ich potrzeba w nauce planimetrii. Graficzne przedstawienie funkcyi liniowej i jej zastosowanie przy rozwiązywaniu równań stopnia pierwszego.

b) *Planimetrya:* Powtórzenie i pogłębienie poprzedniego materiału z planimetrii, wraz z wyjaśnieniem na charakterystycznych przykładach sposobu definiowania

i dowodzenia metodą Euklidesa i ugrupowanie reszty materiału w formie zadań. Rozwiązywanie zadań konstrukcyjnych według różnych metod (także zapomocą konstrukcyi wyrażen algebraicznych). Zadania rachunkowe w naturalnym związku z resztą materiału nauki.

Historya naturalna i fizyka: 3. godziny tygodniowo.

(W I. półroczu fizyka, w II. półroczu chemia i mineralogia).

a) Ciepło: Wrażenie ciepła. Temperatura. Zmiana objętości pod wpływem ciepła. Termometr. Ilość ciepła; ciepło właściwe. Zmiana stanów skupienia. Prężność par. Prawo Gay-Lussac'a-Mariotte'a. Zasada maszyny parowej. Źródła ciepła. Przewodzenie i promieniowanie ciepła.

b) Magnetyzm: Magnesy naturalne i sztuczne; igła magnetyczna. Działanie wzajemne dwu biegunów magnetycznych. Magnetyzowanie przez rozdzielanie i przez pocieranie. Magnetyzm ziemi. Pojęcie zbieżności i nachylenia. Busola.

c) Elektryczność: Elektryzowanie przez tarcie i przez udzielanie; przewodzenie elektryczności. Elektroskopy. Siedziba elektryczności. Działanie kończyn. Elektryzowanie przez rozdzielanie. Maszyna do wytwarzania elektryczności. Kondensatory. Burza, gromochon. — Najzwyklejsze ogniwa galwaniczne. Prąd elektryczny. Wytwarzanie ciepła i światła przez prąd. Elektroliza. Działanie magnetyczne prądu; telegraf. Zasadnicze doświadczenia z zakresu indukcji elektrycznej. Telefon i mikrofon.

Zebranie i powtórzenie nauki o zjawiskach niebieskich i ich wyjaśnienie na podstawie systemu Kopernika.

d) Chemia i mineralogia: Skład powietrza. Pierwiastki, mieszaniny, związki. Synteza, analiza, podstawienie, redukcya, prawa zachowania masy i stałych stosunków ciężarowych i objętościowych zapomocą doświadczeń. Elektroliza. Zasady znakowania chemicznego. Zasady, kwasy, sole. Kilka pierwiastków i ich najważniejszych związków. Wyjaśnienie na przykładach istotnych znamion ciał organicznych. Opis najważniejszych minera-

łów i skał oparty na obserwacji.

Rysunki odręczne: 2. godziny tygodniowo.

Według planu nauki, obowiązującego w szkołach realnych.

Gimnastyka: 2. godziny tygodniowo.

Według nowego planu ministeryalnego dla szkół średnich z dnia 27. lipca, 1911. L. 25681.

Język grecki (jako przedmiot nadobowiązkowy): 3. godz. tyg.

Według planu dla kl. IV. gimnazyów humanistycznych.

Język ruski (jako przedmiot nadobowiązkowy): 2. godz. tyg.

Według planu c. k. Rady szk. kraj. z r. 1902.

Śpiew (jako przedmiot nadobowiązkowy): 2. godz. tygodniowo.
jak w kl. I.

U w a g a: Uwolnienia od nauki rysunków uzyskać nie można. Od gimnastyki mogą być zwolnieni uczniowie tylko w wypadkach wyjątkowych na podstawie świadectwa lekarza szkolnego lub lekarza powiatowego. Uczeń zapisany na naukę przedmiotów nadobowiązkowych może być uwolniony od uczęszczania na godziny nadobowiązkowe tylko z końcem półrocza na podstawie uchwały konferencji grona nauczycielskiego, jeżeli nauka przedmiotów nadobowiązkowych utrudnia mu postęp w nauce obowiązkowych przedmiotów. Na naukę śpiewu będą przyjęci uczniowie po poprzedniej próbie głosu.

VII. ROZKŁAD GODZIN

według poszczególnych przedmiotów nauki
na rok szkolny 1912/13.

L. p.	Przedmiot :	UCZNIOWIE :					UCZENICE :				
		K L A S A :									
		I.	II.	III.	IV.	Razem	I.	II.	III.	IV.	Razem
1.	Nauka religii	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8
2.	Język polski	3	4	3	3	13	3	3	3	3	12
3.	Język łaciński	6	6	6	6	24	5	5	5	4	19
4.	Język niemiecki	5	4	4	4	17	4	3	3	3	13
5.	Język francuski				3	3				3	3
6.	Historia	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8
7.	Geografia	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8
8.	Matematyka	3	3	3	3	12	3	3	3	3	12
9.	Nauki przyrodnicze	2	2			4	2	2			4
10.	Fizyka i chemia			2	3	5			2	2	4
11.	Rysunki odręczne	2	3	3	2	10	2	2	2	2	8
12.	Kaligrafia	1				1					0
13.	Gimnast. i zabawy	2	2	2	2	8					0
14.	Język ruski (nadobow.)	(2)	(2)	(2)	(2)	(8)					0
15.	Język grecki (nadobow.)			(3)	(2)	(6)					0
16.	Śpiew (nadobowiązkowy)	(2)	(2)	(2)	(2)	(8)					0
Razem :		30 (4)	30 (4)	29 (7)	32 (6)	121 (21)	25	24	24	26	99

VIII. POMNOŻENIE ZBIORÓW NAUKOWYCH.

Rok szkolny 1911/12 pod względem pomnożenia zbiorów naukowych był nadzwyczaj korzystny.

Na wezwanie dyrekcyi, skierowane do szeregu polskich firm nakładowych, wiele księgarń, wydawców i towarzystw naukowych pospieszyło z pomocą rosnącej ofiarnością publiczną instytucyi wychowawczej, ofiarując cenne swoje wydawnictwa na rzecz polskiej uczelni w Borszczowie.

Z tego źródła powstało znaczne pomnożenie zarówno biblioteki nauczycielskiej jakoteż wypożyczalni książek i podręczników szkolnych dla uczniów, co ułatwiło korzystanie z tych zbiorów całej młodzieży zakładu.

Gabinet historyi naturalnej, fizykałny i historyczno-geograficzny liczą również wielu ofiarodawców, którym dyrekcyja imieniem zakładu serdeczne wyraża podziękowanie.

Szczegółowo nabytki ostatniego roku przedstawiają się następująco :

A.) Biblioteka.

1). *Biblioteka nauczycielska.*

W r. szk. 1911/12. otrzymano drogą darów następujące dzieła :

Dar księgarń „H. Altenberga“ :

Avenel: Menachizm życia współczesnego. — Bergson: Śmiech. — Bon: Psychologia tłumu. — Dallemagne: Zbrodnia — Ernst: O przyrodzie planet. — Külpe: O zadaniach i kierunkach filozofii. — Angelo: Fizyczne wychowanie mło-

dzieży. — Nussbaum: Z zagadnień biologii i filozofii przyrody. — Przewóski: Krytyka literacka we Francyi. — Sizeranne: Ruskin i kult piękna. — Dr. Toulouse i Dr. Marchand: Mózg i jego czynności. — Woerman: Czego nas uczą dzieje sztuki? — Z psychologii i fizjologii wychowania.

Dar wydawnictwa „Książka“:

Blos: Rewolucya francuska. — Daniłowski: W miłości i boju. — Daniłowski: Jaskółka. — Filipowicz: DIALOGI o życiu i śmierci. — Zagadnienia postępu. — Górkowski: Przyczynek do kwestyi rolnej w Królestwie polskiem. — Grabiec: Współczesna Polska w cyfrach i faktach. — Dzieje narodu polskiego. — Krądzielski: Dzieje literatury polskiej. — Gumplowicz: Kwestya polska a socjalizm. — Hankiewicz: Niepodległość Polski. — K. M.: Z wędrówek po kraju. — Kasproicz: Chrystus. — Katerla: Róża. — Kautsky: Historia komunizmu w starożytności i średniowieczu. — Kranz: Materyalizm ekonomiczny. — Kulikowska: Barwy duszy. — Dzisiejszym dniom. — Landau: Zarys ekonomii społecznej. — Limanowski: Stanisław Worcel. — Sermierze wolności. — Markowska: Poezye. — Materyaly do historii P. P. S. i ruchu rewolucyjnego w zaborze rosyjskim od r. 1893—904. Tom I. 1893—1897. — Minkiewicz: Młodzież a uniwersytet (z powodu zajęć krakowskich). — Nalepiński: Chrzest. — Orkan: Ofiara. — Wina i kara. — Nad urwiskiem. — Herkules nowożytny. — Orwid: Henryk Baron. — Stefan Okrzeja. — Program Polskiej partji socjalistycznej. — Przedświt. R. 1908, 1909, 1910. — Przybyszewski: Szopen a Naród. — Res: Patriotyzm a socjalizm. — Sedecki: Socjal-Litwactwo w Polsce. — Sieroszewski: Dno nędzy. — Z fali na fale. — Małżeństwo. — Strug: Ze wspomnień starego sympatyka. — Dzieje jednego pocisku. — Strug: Jutro. — W twardej służbie. — St. Os... Arz: Narodowa demokracja a ruch rewolucyjny w zaborze rosyjskim. — Verhaeren: Jutrznie. — Wasilewski: Współczesne państwo konstytucyjne. — Władimirow: Ekspedycja karna. — Wroński: Program rolny P. P. S. — Objaśnienie programu polskiej partji socjalistycznej. — Wyrostek: Urządzenia polityczne Szwajcaryi. — Żeromski: Sułkowski.

Dar „Macierzy Polskiej“:

Danysz: O wychowaniu. — Kowalski: O budowie i pielęgnowaniu ciała ludzkiego. — Merczyński: Zdrowie dzieci.

Dar „Księgarni Polskiej B. Połonieckiego“:

Annunzio: Dzwony. — Brandes: Henryk Ibsen. — Daniłowski: Wrażenia więzienne. — Glass: Wizerunek człowieka w r. 1906 w Polsce poczciwego. — Gruber: Hygiena życia płciowego. — Hemerling: O znaczeniu i potrzebie zabaw ruchowych w wychowaniu. — Hojnacki: Z dziedziny sportu. — Jellenta: Linie Hofera. — Jeż: Za gwiazdą przewodnią. — Lorimer: Listy wielkiego przedsiębiorcy do syna. — Mèyet: Listy Jul. Słowackiego. — Mickiewicz: Nadeszły inne czasy. — Pamięci Mikołaja Reja z Nagłowic 1505—1569 Towarzystwo liter. im. Adama Mickiewicza. — Schwob: Księga Monelli. — Srokowski: W stolicy białego cara. — Szuman: Nietzsche, człowiek, poeta, myśliciel. — Szelągowski: Śląsk i Polska. — Walka o Bałtyk. — Świetla: Obrazki z gór. — Trumpp: Hygiena wieku dziecięcego. II. wiek szkolny. —

Dar „Towarzystwa Miłośników historii i zabytków Krakowa“:

Bąkowski: Kronika krakowska 1796—1848. — O wartości zabytków świeckiego budownictwa Krakowa. — Dawne cechy krakowskie. Kościół św. Krzyża w Krakowie. — Dzieje wszechnicy krakowskiej od r. 1364—1400 i od r. 1400—1900. — Teatr krakowski 1780—1850. — X. Bukowski: Kościół akademicki św. Anny. — Dobrowolski: Kościół i klasztor św. Agnieszki w Krakowie. — Estreicher: Wspomnienia Ambrożego Grabowskiego. — Gollenhofer: Rewolucya krakowska 1848 r. — Hendel i Kopera: Kościół św. Idziego w Krakowie. — Karbowski: Rozproszenie młodzieży szkolnej krakowskiej. — Obiady profesorów uniw. jagiell. w XVI i XVII. w. — Krupski: Szopka krakowska. — Kopff: Wspomnienia z ostatnich lat Rzeczyposp. krakowskiej. — Kubalski: Z dziejów krakowskiej muzyki. — Konopczyński: Dziennik zdarzeń w mieście Krakowie w czasie konfедера-

cyi barskiej. — Łuszczkiewicz: Wieś Mogiła. — Sukiennice krakowskie. — Kościół św. Katarzyny. — Kościół Bożego Ciała. — Müller: Żydzi w Krakowie w drugiej połowie XIV stulecia. — Muczkowski: Kościół św. Franciszka w Krakowie. — Prokesch: Wspomnienia mieszczanina krakowskiego. — Ptaśnik: Obrazki z życia żaków krakowskich w XI i XII w. — Obrazki z przeszłości Krakowa. — Obrazki z przeszłości Krakowa — serya druga. — Rocznik krakowski. T. IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV. — Sikora: Szwedzi i Siedmiogrodzianie w Krakowie od r. 1655 — 1657. — Sosnowski: Poezya krakowska z czasów wolnego miasta 1815 — 1846. — Sternschuss: Dom Jana Matejki. — Tomkowicz: Tyniec. — Bielany. — Galeria portretów biskupów krakowskich. — Raciborowice. — Wewnętrzne urządzenie zamku krakowskiego i jego losy. —

Dar „Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych“:

German: Przegląd dziejów literatury powszechnej. — Jezieński: Celniejsze utwory łacińskie Janickiego, Kochanowskiego i Sarbiewskiego.

Dar „Towarzystwa pedagogicznego“:

Potocki: Wojna Chocimska.

Dar księgarni „Zdzisława Rzepeckiego“:

Studnicki: Sprawa Polska.

Dar J. W. P. Śliwińskiego:

Meyer: Konversations-Lexikon.

Dar wydawnictwa „Życie“:

Idealistyczne i materialistyczne pojmowanie dziejów (Konferencya J. Jaurès'a i odpowiedź P. Lafaryna.)

Dar Koła Konserwatorów Galicyi zach.:

Pamiętnik I. zjazdu miłośników zabytków przeszłości.

Zakupiono:

Halma-Schilling: Die Mittelschulen Oesterreichs. Sammlung der Vorschriften. — Jahrbuch des höheren Unterrichtswesens in Österreich 1912. — Kolberg: Lud. — Małkowski: Scouting jako system wychowania młodzieży. — Europas bekannteste Pflanzen.

2). *Biblioteka polska dla uczniów.*

W bieżącym roku szkolnym otrzymano drogą darów następujące dzieła:

Dar księgarni „Gebethnera i Wollfa“:

Anczyc: Opisy i przygody. — Andersen: Baśnie. — Boskie posłannictwo Polski. — Bukowiecka: Rok życia. — Cairo: W wigilią. — Chęciński: Opowiadania historyczne. — Chrząszczewska i Warnkówna: Moja pierwsza książeczka. — Moja druga książeczka. — Z biegiem Wisły. — Falkenhorst: Z dziejów odkrycia Ameryki. — Gennevraye: Ulicznik. — Gębarski: Z szerokiego świata. — Mayne Reid: Puszcza wodna w lesie. — Morawska: Przygody Imć Pana Mikołaja Reja. — Jerzy Jaszczur Bażeński. — Myszy króla Popiela. — Przyborowski: Pod Stoczkiem. — Było to pod Jeną.... — Austryacy w Warszawie. — Sienkiewicz: Chwila obecna. — Potop. — Ogniem i mieczem. — Krzyżacy (skrótowe wyd.) — Quo vadis. — Krzyżacy. — Na jedną kartę. — Listy z podróży. — Zórawie. — Sen. — Muszę wypocząć. — Na Olimpie. — Na jasnym brzegu. — Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela. — Listy z Afryki. — Szymanowski: Obrazki z życia znakomitych ludzi. — Świdarska: Opowiadania historyczne. — Verne: Wyspa tajemnicza. — Pięcioletnia podróż balonem nad Afryką. — Przygody na okręcie „Chancellor“. — Gwiazda południowa. — Warnkówna: Władzio nad morzem. — Wells: Wojna w przestworzu. — Werycho: W zimie. — Zaleska: Bajeczki prawdziwe.

Dar wydawnictwa „Książka“:

Gumplowicz: Dzieje założenia Stanów Zjednoczonych pół-

nocnej Ameryki. — Janowicz: Zarys rozwoju przemysłu w Królestwie Polskiem. — Jarosz: Ślązk Cieszyński. — Limanowski: Odrodzenie i rozwój narodowości polskiej na Ślązku. — London: Przygody psa w Klondyke. — Marks, Engels, Liebknecht: Odbudowanie Polski. — Meyer: O końcu świata. — Płochocki: Chełmszczyzna. — Res: Rewolucya 1848 r. we Francyi. — Rogoszówna: Pisklęta. — Sieroszewski: Rysztań. — Zamorski Djabel. — Bajki. — Ze świata. — Zawierucha: Powstanie Kościuszkowskie.

Dar „Macierzy Polskiej“:

Bojko: Pod trzeciego króla. — Okruszyny z Gremboszowa. — Belza: Królowa Korony Polskiej. — Dobry syn. — B. G.: Za Dunajem. — Chołoniewski: Tadeusz Kościuszko. — Ciembrowniewicz: Śpiewak Wiesława Kazimierz Brodziński. — Z żołnierki na Kaukazie. — Cz. — W.: O Stefanie Czarnieckim. — Czermak: Grunwald. — Falkiewicz: Pieśniarka ludu polskiego Marwa Konopnicka. — Gebert: Księstwo Warszawskie. — Jadwiga z Łobzowa: Za naszą wolność i waszą. — Jankowski: Puławy. — Jaworski: Władysław Jagiello jako opiekun miasteczka. — Obrona Częstochowy. — Krczek: Zbiór powieści i gawęd. — Króliński: Opowiadania rozmaite. — Kosmowski: O utworze Stanisława Wyspiańskiego Wesele. — Lubicz: Oko proroka. — Mikulski: Lirnik mazowiecki Teofil Lenartowicz i jego utwory. — Niemcewicz: Śpiewy historyczne. — Nittmann: Jan Kiliński. — Orzeszkowa: Nad Niemnem. — Polska, obrazv i opisy. — Papée: O hetmanie Żółkiewskim. — Pieniążek: O życiu i dziełach Adama Mickiewicza. — O życiu i dziełach Mikołaja Reja z Nagłowic. — Ks. Puchalski: Jubileusz czyli Lato miłościwe. — Reiter: Stanisław Staszic. — Sawicki: Rok 1863. — Szalay: Spłacony dług. — Tur: Uniwersytet wileński i jego znaczenie. — Wojciechowski: Juliusz Słowacki. — Wolne chwile. — Żłobicki: Wiek pary i elektryczności.

Dar księgarni „Polskiej B. Połanieckiego“:

Barański: Jeszcze Polska nie zginęła. — Kipling: Druga księga dżungli. — Konopnicka: Jasełka. — Przez głębinę. —

Orkan: Z tej smutnej ziemi. — Młodnicka: Historia dziadka do orzechów.

Dar księgarni „Zdzisława Rzepeckiego“ :

Baczyński: Dzieje Polski. — Jasław z Bratkowa: Grunwald. — Jastrzębiec: W obronie czci Jasnogóry. — Rzepecki: Ojczyzna w piśmie i pomnikach.

Dar „Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych“ :

Calderon: Książę Niezłomny. — Czernecki: Brzeżany. — German: Przegląd dziejów literatury powszechnej. — Goszczyński: Król Zamczyska. — Jamrógiewicz: Maciej Brzoza. — Wujaszek Fyzyk. — Kopia: Wybór nowel i opowiadań. — Mickiewicz: Złote myśli. — Passendorfer: Skarbczyk poezji polskiej. — Pini: Wybór pism Mieczysława Romanowskiego. — Szajnocha: Krzysztof Opaliński. — Mściciel. — Dwie wojny 1399—1410. — Szekspir: Koryolan. — Juliusz Cezar. — Szujski: Wallas. — Wodzicki: Jaskółka. — Z pamiętników Kajetana Koźmiana.

Dar „Towarzystwa Pedagogicznego“ :

Bełza: Wiarusy. — Potocki: Wojna Chocimska. — Tokarski: Dzielne dzieci.

Dar wydawnictwa „Życie“ :

Chambers: Opowiadania o gwiazdach. — Girand: Opowiadania historyczne; Grecya — instytucje publiczne. — Opowiadania historyczne. — Rzym; życie prywatne i publiczne. — Maspero: Opowiadania historyczne, Egipt i Assyrya.

Dar J. W. P. Ordynata Czarkowskiego-Golejewskiego :

J. I. Kraszewski: Saskie ostatki. — Historia prawdziwa o Petru Właście. — Syn Jazdona. — Semko. — Boleszyce. — Waligóra. — Król Chłopów. — Stach z Konar. — Bracia Zmartwychwstańcy. — Król Piast. — Na królewskim dworze. — Infantka. — Lubonie. — Jelita. — Matka Królów. — Pogrobek. — Boży gniew. — Kraków za Łokietka. — Biały

książę. — Adama Polanowskiego notatki.

Dary uczniów :

Alcott L. : Pięć ciotek i siedmiu kuzynków Elżuni (dar Feldschuha J. ucz. kl. II.) — Chęciński J. : Opowiadania historyczne. (dar Braksmajera S. ucz. kl. II.) — Czajkowski M. : Kirdźali. (dar Wechselblatta L. ucz. kl. II.) — Daudet A. : Nowele. (dar Litwinowicza M. ucz. kl. III.) — Grunwald — trzy egzemplarze. (darv Brandla St. ucz. kl. I. b., Friedmana I. ucz. kl. I. b, Kniżatki E. ucz. kl. I. a.) — Hofmanowa Kl. z Tańskich : Wybór powieści, opisów i opowiadań historycznych. (dar Feldschuha J. ucz. kl. II.) Haecker E. : Stanisław Wyspiański. (dar Woszczyńskiego Stef. ucz. kl. II.) — Jadwiga z Łobzowa : Straszna wojna. (dar Sobocińskiego ucz. kl. I. a.) — Przeczytam kilka gawęd z dawnych lat. (dar Sobocińskiego ucz. kl. I. a.) — Dzwony. (dar Sobocińskiego A. ucz. kl. I. a.) — Srebrny rycerz. (dar Sobocińskiego ucz. kl. I. a.) — Krasieński Z. : Poezye liryczne. (dar Halpernowny K. uczen. kl. I.) — Kruk : W roku Grunwaldu (dar Szponarowiczówny Jadw. uczen. kl. II.) — O królowej Jadwidze (dar Lorenza J. ucz. kl. I. a.) — Łukaszewicz J. A. : Święty Jan Kanty. (dar Hermana M. ucz. kl. I. a.) — Rycerze Jadwigi. (dar Brandla S. ucz. kl. I. b.) — Sokalski B. : Tomkowa mogiła. (dar Kniżatki E. ucz. kl. I. a.) — Słowacki J. : Poezye religijne. (dar Wachsteinówny L. ucz. kl. I.) — Svrokomla W. : Utas (dar Halpernowny Kr. ucz. kl. I.) — Wśród gradu kul. (dar Eksteina M. ucz. kl. II.) — Witkowska H. i Kulikowska M. : Czytania historyczne, cztery części. (dar Seidmana I. ucz. kl. III.) — Rostworowski : Wspomnienia z r. 1863 i 1864. (darował prof. Smykał.)

3). Biblioteka niemiecka dla uczniów.

W bieżącym roku szkolnym

a) zakupiono :

Beck Chr. : Als Walfischfahrer um die Erde. — Beecher Stowe : Onkel Toms Hütte. — Crohn H. : Uhlands Herzog Ernst. — Funke A. : Schillers Wilhelm Tell. — Kilb A. : Ho-

mers Ilias. — Schwab G.: Die Schildbürger. — Vockeradt H.: Homers Odyssee.—Verne J.: Der Einbruch des Meeres. — Verne J.: Der Archipel in Flammen. — Verne J.: Das Karpantenschloss. — Verne J.: Das Dorf in den Lüften. — Verne J.: Eine Schwimmende Stadt. Die Blokade - Brecher. — Verne J.: Reise um die Erde in 80 Tagen.

b) otrzymano w darze:

Bechstein L.: Märchen - Wundergarten. (dar Schiebera M. ucz. kl. III.) — Bogwitz A.: Kurze Geschichten (dar Rani-scha J. ucz. kl. III.) — Cooper J. F.: Die Prärie. (dar uc-zniów i uczenic kl. III.) — Cooper J. F.: Der Rote Freibeuter. (dar uczniów kl. III.) — Cooper J. F.: Der Letzte der Mo-hikaner. (dar uczniów z kl. III.) — Copper J. F.: Der Pfad-finder. (dar uczenic z kl. III.) — Elsner S.: Die Frau im Mittelalter. (dar uczenic z kl. III.) Falk F.: Schule, Unter-richt und Wissenschaft im Mittelalter. (dar uczniów z kl. III.) — de Foe: Robinson Crusoe. (dar Fischbacha ucz. kl. II.) — Gilbrald A.: Enrico Dandolo. (dar Eksteina ucz. kl. III.) — Gräbner G.: Robinson Crusoe. (dar A. Kittnerówny ucz. kl. III.) — Hebbel Fr.: Eine Nacht im Jägerhause. (dar Fischbacha ucz. kl. II.) — Hebbel Fr.: Das Gespensterschiff (dar Fischbacha ucz. kl. II.) Heiberg H.: Knabenstreiche. (dar Feuersteina ucz. kl. II.) — Hoffman Fr. Dr.: Der Kinder Wunder-garten. (dar Bleicha ucz. I. kl.) — Hoffmann Fr.: Der böse Geist. (dar A. Kittnerówny ucz. III. kl.) — Höcker P. O.: Frühlingsstürme. (dar Gellerówny F. ucz. kl. I.) — Lehmann: Süss Oppenheim. (dar Lindenbauma M. ucz. kl. III.) — Meier G.: Das Kloster St. Gallen. (dar uczniów z kl. II.)—Sienkiewicz H.: Eine Komödie der Irrungen. (dar Weismana ucz. kl. III.) — Schwab G.: Das Schloss in der Höhle Xa Xa. (dar Feuersteina ucz. kl. II.) — Schwab G.: Die schönsten Sagen des klassischen Altertums. (dar A. Kittnerówny ucz. kl. III.) — Schmid Chr.: Eustachius. (dar A. Kittnerówny uczen. kl. III.) — Verne J.: Von der Erde zum Mond. (dar Kittnerównv A. ucz. kl. III.) — Zahn E.: Die Geschwister. (dar Blumenthala M. ucz. kl. II.)

Ostatnia pozycja inwentarza z końcem roku jest: 87.

Ruch w wypożyczalni książek dla uczniów.

	K L A S A :	Liczba ogólna	Biblioteka polska		Bibl. niemiecka	
			Liczba czytających	L. dzieł pożycz.	Liczba czytających	L. dzieł pożycz.
Uczniowie :	I a.	32	32	985	13	14
	I b.	30	30	1034	12	14
	II.	54	54	2082	32	50
	III.	39	39	1560	28	45
Uczennice :	I.	16	16	322	—	—
	II.	16	16	618	6	15
	III.	10	10	240	10	20
R a z e m :		197	197	6841	101	158

Na 197 zatem uczniów i uczenie korzystało z biblioteki polskiej 197, z niemieckiej zaś 158. Liczba pożyczonych dzieł i broszur wynosi przeciętnie odnośnie do polskiej lektury na jednego pożyczającego 34, do niemieckiej 1·5.

Z tej lektury młodzież zdawała sprawę odnośnym nauczycielom, którzy z całą ścisłością kontrolowali domową lekturę młodzieży i służyli jej wyjaśnieniami. Nadto czytała młodzież czasopisma „Skaut“ i „Wiedza i postęp“.

4). *Czasopisma.*

Czasopismo pedagogiczne (dar c. k. Rady Szk. kraj.) — Dziennik urzędowy c. k. Rady Szkolnej Krajowej (dar c. k. Rady Szk. kraj.) — Kosmos (dar Polskiego Tow. przrodników im. Kopernika we Lwowie). — Krytyka (podprenum). — Miesięcznik heraldyczny (dar Tow. heraldycznego we Lwowie). — Pamiętnik literacki (dar Tow. im. A. Mickiewicza we Lwowie). — Rodzina i szkoła. — Nas Smer. — Skaut. — Verordnungsblatt f. d. Dienstbereich des k. k. Ministeriums für K. u. U. — Wyzwolenie.

5). *Podręczniki szkolne dla biblioteki nauczycielskiej.*

Ks. Dr. Jan Ślósarz: Katechizm religii katol. dla młodzieży szkół średn. — Ks. Tomasz Dąbrowski: Historia biblijna. — Ks. Dr. Jougan: Liturgia katolicka. — Franciszek Próchnicki i Wójcik J.: Wypisy polskie dla kl. I. i II. — Dr. M. Reiter: Czytania polskie dla kl. I. i II. — Jan Czubek - R. Zawiliński: Wypisy polskie dla kl. III. — Fr. Konarski: Zwięzła gramatyka jęz. polskiego dla kl. IV. szkół lud. — Antoni Malecki: Gramatyka polska. — Dr. Zygmunt Samolewicz: Gramatyka języka łacińskiego dla kl. I. i II. — Steiner J. przerob. Samolewicz Z. Dr: Ćwiczenia łacińskie dla kl. I. i II. Fr. Próchnicki: Ćwiczenia łacińskie dla kl. III. — J. K. Jędrzejowski: Polsko-łaciński słowniczek. — Dr. W. Krajewski: Plutarch. Biografia M. P. Katona Starszego. — Kornelius Nepos wvd. Wład. Kłak: Żywoty sławnych mężów. — L. Germann i K. Petelenz, w oprac. St. Gayczaka: Ćwiczenia niemieckie dla kl. I. — L. German i K. Petelenz: Ćwiczenia niemieckie dla kl. II. — German, Petelenz i Gayczak: Ćwiczenia niemieckie dla kl. III. — Dr. A. Jalner: Deutsche Grammatik. — German - Petelenz: Ćwiczenia niemieckie dla kl. IV. (opr. Gayczak.) — Józef Winkowski i Taborski: Ćwiczenia greckie na kl. III. i IV. — Dr. J. Ellinger u. A. J. Percival Butler: Englischcs Unterrichtswerk für Realgymnasien. — B. Gebert i G. Gebertowa: Opowiadania z dziejów ojczyzny dla kl. I. — Czesław Pieniążek: Opowiadania z dziejów kraju rodzinnego dla szkół wydział. — Dr. A. Semkowicz: Opowiadania z dziejów powszechnych Cz. I. — Dr. K. Krotoski: Opowiadania z dziejów Monarchii Austr. Węg. — Julian Mazurek: Krótki rys geografii. — Romer: Atlas geograficzny. — Karol Benoni: Krótki rys geografii. — Michał Siwak: Geografia dla kl. II. i III. — Kranz Ignacy: Arytmetyka i Algebra Cz. I. na kl. I. II. i Arytmetyka na kl. III. — Dr. R. Jamrógiewicz - W. Strutyński: Geometria pogładowa. Stopień niższy. — Mieczysław Jamrógiewicz: Geometria pogładowa dla niższych klas szkół średnich. — Ks. Kostecki: Algebra dla klas wyższych. — Nusbaum - Wiśniowski: Wiadomości z zoologii. — Dr. Józef Rostafiński: Botanika na klasy niższe. — Lukas Ullmann: — Nowe kierunki w elementarnej nauce rysunków. — Czernecki J.

Szablowski J. - Tatuch S.: Podręcznik do nauki kaligrafii. — J. Soleski: Nauka fizyki.

6.) Wypożyczalnia podręczników szkolnych dla uczniów.

Ks. Dr. Ślósarz: Katechizm (egz. 3.) — Ks. Dr. Jougan: Liturgia (egz. 3.) — Dr. M. Reiter: Czytania polskie dla kl. I. (egz. 1.), dla kl. II. (egz. 2.) — Fr. Próchnicki: Wypisy polskie dla kl. I. (egz. 5.), dla klasy II. (egz. 7.) — Czubek-Zawiliński: Wypisy polskie dla kl. III. (egz. 2.), dla klasy IV. (egz. 1.) — Malecki: Gramatyka języka polskiego szkolna (egz. 2.) — Steiner i Scheindler: Ćwiczenia łacińskie dla kl. I. (egz. 6.), dla kl. II. (egz. 3.) — Samolewicz: Zwięzła gramatyka języka łacińskiego (egz. 5.) — Samolewicz-Sołtyś: Gramatyka języka łacińskiego (egz. 6.) — J. K. Jędrzejowski: Słownik polsko-łaciński (egz. 3.) — Cornelius Nepos (egz. 3.) — Fiederer: Gramatyka języka greckiego (egz. 6.) — German, Petelenz Gayczak: Ćwiczenia niemieckie dla kl. I. (egz. 4.) — German i Petelenz: Ćwiczenia niemieckie dla kl. II. (egz. 1.) — Jahner: Deutsche Grammatik (egz. 1.) — German, Petelenz, Gayczak: Ćwiczenia niemieckie dla kl. IV. (egz. 1.) — Romer: Geografia z atlasem (egz. 5.) — Benoni i Tatomir: Krótki rys geografii (egz. 13.) — Siwak: Geografia dla kl. II i III. (egz. 11.) — B. Gebert i G. Gebertowa: Opowiadania z dziejów ojczyźtych (egz. 4.) — Rawer: Dzieje ojczyźty (egz. 6.) — Semkowicz: Opowiadania z dziejów powszechnych część I. (egz. 4.), część II. (egz. 5.), część III. (egz. 5.) — Soleski i Fałara: Arytmetyka na I. i II. (egz. 5.) — Nusbaum - Wiśniowski: Wiadomości z zoologii dla niższych klas szkół średnich (egz. 1.) — Rostafiński: Botanika szkolna na klasy niższe (egz. 2.) — Soleski: Nauka fizyki (egz. 5.). —

B.) Gabinet historii naturalnej.

W bieżącym roku szkolnym wpłynęło:

6 par rogów antylop, gazeli i rogaczy (dar JWP. Ordynata T. Czarkowskiego-Golejewskiego), drop (dar WP. I. Łabunowskiego), mewa i nurek (dar WP. F. Pichurskiego), orzeł

i jastrząb (dar WP. Wł. Huczki), orzeł (dar Pol. Tow. gimn. „Sokół“) 9 skorup ślimaków morskich (dar T. Rada, ucznia kl. II.) i koral czerwony (dar WP. J. A. Niemczewskiego).

Ogólna pozycja inwentarza z końcem roku szkolnego jest 87.

C.) Gabinet fizykalny.

W bieżącym roku szkolnym zakupiono :

Spadkownicę, wirownicę, przyrząd do wirownicy z dwoma ciężarkami, przyrząd do wykazania spłaszczenia ziemi. Szklany model prasy hydraulicznej, rurki włoskowate, przyrząd do wykazania prawa Mariotta, lejek czarnoksiężki, szklaną pompę ssącą i ssącotłoczącą, wywiewę powietrzną, klosz szklany do wykazania porowatości ciał, dwoje widełek stroikowych, smyczek, dwie piszczalki, przyrząd do wykazania prawa odbijania się światła, lustro wklęsłe, stroboskop, cztery obrazy do stroboskopu.

Drogą darów otrzymano :

4 bloki, 3 ciężarki żelazne z haczykami, kulkę z pierścieniem do wykazania rozszerzalności ciał, kołowrót, lustro wypukłe, rurki połączone, machinę Wintera, butelkę lejdejską, stos Greneta, lewar prosty, lewar dwuramienny, areometr, 15 słoików z chemikaliami i 8 flaszek z odczynnikami, dwa przytrzymywacze drewniane na podstawkach 2 kubki szklane, dwie retorty, dwie kolby, 1 podstawkę z epruwetkami, (dar JWPana Ordynata Czarkowskiego - Golejewskiego), 16 ciężarków mosiężnych, 3 lewary proste, 10 areometrów, 6 retort szklanych, 2 flaszki Wulfa, (dar WP. Aptekarza J. A. Niemczewskiego), 8 ciężarków mosiężnych w pudełku drewnianem (dar WP. P. Blumenthala), kalejdoskop, libelę, śrubę powietrzną (dar prof. L. Węgrzynowicza),

Nadto uczniowie sami wykonywali łatwiejsze przyrządy jak: dźwignię jednoramienną i dwuramienną, lub też dorabiali części brakujące do przyrządów pochodzących z darów, ramę dla bloków, podstawę do kołowrotu i naczyń połączonych i t. p.

Ostatnia pozycja inwentarza 51.

D.) Gabinet geograficzno - historyczny.

W bieżącym roku szkolnym otrzymano w darze :

Herricha: Mapę Galicji (dar Księgarni Polskiej we Lwowie), Majerskiego: Mapę dawnej Polski (dar Tow. pedag.), Portrety Słowackiego, Mickiewicza, Kościuszki, Poniatowskiego, Kilińskiego i Głowackiego (dar WP. Fritzego z Krakowa), Skarbiec architektury polskiej (dar JWP. archit. S. Zubrzyckiego z Krakowa), Ilustracje oprawne Trylogii Sienkiewicza (dar JWP. Ordynata Tad. Czarkowskiego - Golejewskiego), Chelmońskiego „Modlitwa“ (dar Tow. przyjaciół sztuk pięknych we Lwowie). Styki „Polonia“ (wyd. poznańskie - dar kierownika gimnazjum), Biust gipsowy Krasińskiego (dar Straży polskiej z Krakowa) i maskę Mickiewicza (dar kierownika gimnazjum.) Zakupiono Kuhnerta: Mapę polityczną i fizyczną cesarstwa niemieckiego.

Dziela treści historycznej wcielono w zbiory biblioteczne.

Ogółem inwentarz gabinetu geograficzno-historycznego ma z końcem roku 33. pozycye.

E.) Zbiory do nauki rysunków.

W roku szkolnym 1911/12. zakupiono :

1 topór ciesielski, 1 hebel, 1 świder, 1 ośnik, 1 obcęgi, 1 młotek żelazny, 1 młot kowalski, 1 imadło, 2 piłki jędnoręczne (odmienne formy), 2 dłuta (odmienne formy), 2 klótki żelazne (odmienne formy).

Edward Lepszy: „Wzory do nauki rysunków odręcznych konturowych“ (egz. 2. — dar Tow. Pedagogicznego we Lwowie.)

Liczba pozycji inwentarza z końcem roku szkolnego wynosi 52.

IX. WYCFOWANIE FIZYCZNE.

Niemniej jak o rozwój umysłowy młodzieży starano się w roku bieżącym o jej rozwój fizyczny. Mimo trudnych warunków, spowodowanych budową gmachu, dbano o higieniczne warunki w samym budynku szkolnym, zmuszano uczniów do utrzymania czystości ciała i ubrania i kontrolowano umieszczenie uczniów zamiejscowych. Rodzicom i opiekunom przy każdej sposobności przedstawiano potrzebę dbania o zdrowie dzieci i udzielano wskazówek, tam zaś, gdzie okazała się potrzeba pomocy lekarskiej, odsyłano uczniów do lekarzy miejscowych WP. Dr. J. Kittnera i Dr. J. Niemczewskiego, którzy nie skąpili drogiego czasu, aby uczniów zbadać i poddać sumiennemu leczeniu.

To też stan zdrowotny na ogół przedstawiał się w tym roku korzystnie. Chorób zakaźnych lub przewlekłych w zakładzie nie było, a absencje bardzo nieliczne świadczą, że pod względem zdrowotnym młodzież przedstawia się dodatnio, choć nie brak wśród niej wątłych i anemicznych, o słabej konstytucji i takich, którzy z powodu wad organicznych musieli być na podstawie badań lekarza zwolnieni od obowiązkowej nauki gimnastyki.

W celu utrzymania tego stanu posługiwano się różnymi środkami.

Wszyscy prawie uczniowie uczęszczali na obowiązkową naukę gimnastyki, która dla każdej klasy odbywała się dwa razy w tygodniu wedle obowiązującego planu w sali „Sokoła“, bezinteresownie użyczanej młodzieży gimnazjalnej przez Wydział tego Towarzystwa. Dla uczniów zamiejscowych za staraniem dyrekcji, utworzył znów Zarząd miejscowego

Koła T. S. L. instytucję szklanki mleka przy bursie T. S. L., a ofiarność publiczna pozwoliła dyrekcji spieszyć z pomocą ubogiej młodzieży przez zakupienie ubrań i płaszców. (por. § XI.)

W celu przygotowania organizacji drużyn skautowych kierownik zakładu wygłosił referat o scoutingu, jego celach, zadaniach i metodzie i dawał uczniom czasopismo „Skaut“ do czytania, a prof. Węgrzynowicz w bursie urządzał przy pomocy innych nauczycieli pogadanki skautowe.

Zapał uczniów w tym kierunku jest widoczny; ponieważ jednak moralny cel scoutingu wymaga dokładnego zapoznania się z idealną stroną harcerstwa przed tworzeniem drużyn, nie spieszono się z ich organizacją, przyczem liczone się też z młodym wiekiem wychowanków, niezdolnych jeszcze fizycznie do znoszenia obozowych trudów.

Równocześnie przygotowywano teren do wprowadzenia nauki strzelania dla starszych uczniów. Naukę tą na strzelnicę JWPana Ordynata Tad. Czarkowskiego-Golejewskiego w Piszczatwicach prowadzić będą WP. Bronisław Råd, radca sądowy i wiceprezes Tow. szkoły średniej i WP. Karol Sękowski, sekretarz Rady powiatowej, dwa razy w tygodniu.

Z nowym rokiem szkolnym wprowadzi też zakład obok nauki strzelania, naukę szermierki, mając odpowiednią na ten cel wolną salę i przybory, ofiarowane szkole przez Prezesa Tow. szkoły średniej.

Gdyby zaś krakowskie Tow. wzajemnych ubezpieczeń pospieszyć chciało z wydatną pomocą finansową, a gmina miasta Borszczowa z moralnem poparciem i użyczeniem przyrządów pożarniczych, z nowym rokiem powstałby oddział straży pożarnej, potrzebny miastu, które nie ma straży pożarnej ani stałej ani ochotniczej.

Nauka strzelania, szermierki i pożarnictwa byłyby częścią składową skautingu obok wycieczek dalszych i bliższych, któreby z celem fizycznego wzmocnienia uczniów złączyły poznanie terenu i okolicy, nauczyły orjentowania się, zbliżyły ucznia do przyrody i nauczyły ją kochać.

Wycieczki takie i w tym roku urządzano z uczniami i uczenicami w każde wolne popołudnia do okolicznych lasów, na łąki i pola, aby uczniowie jak najmniej przebywali

w dusznej atmosferze mieszkań i na ulicy.

Na wyszczególnienie zasługują następujące wycieczki :

1.) Wycieczka uczniów kl. III. w jar Nieczławy dnia 21. września, która była przygotowaniem do zadania p. n. „Okolice Borszczowa“, (prof. Węgrzynowicz).

2.) Wycieczka uczniów kl. I. do Wierzchniakowiec dnia 21. września, gdzie zbierano skamieliny (prof. Węgrzynowicz, Rosenbaum i Smykal).

3.) Wycieczka uczniów kl. II. dnia 22. września do jezior w Cyganach. (prof. Węgrzynowicz.)

4.) Wycieczka uczniów kl. I—III. do Wierzchniakowiec dnia 24. września. (prof. Rosenbaum, Węgrzynowicz, Ostruszka i Smykal.)

5.) Wycieczka uczniów kl. I—III. do Wysuczki, dnia 27. września, gdzie zwiedzano ruiny zamku i cerkiew. (prof. Węgrzynowicz, Rosenbaum, Smykal, i Ostruszka.)

6.) Wycieczka uczniów kl. I—III. do Łanowiec, dnia 22. października, na uroczystość poświęcenia Domu Polskiego. (prof. Wierdak, Węgrzynowicz, Ostruszka, i Smykal.)

7.) Wycieczka koleją do Jerzierzan z uczniami kl. III. w celu oglądnięcia zapadliska ziemnego dnia 10. lutego. (prof. Węgrzynowicz, Ostruszka, Rosenbaum).

8.) Wycieczka do Jezierzan z kl. II. dnia 11. lutego (prof. Wierdak.).

9.) Wycieczka uczniów kl. I—III. do stawów Cygańskich (prof. Węgrzynowicz, Wierdak, Rosenbaum, Ostruszka.) dnia 3. maja.

10.) Wycieczka botaniczna z uczenicami do jaru Nieczławy i lasów piszcztynieckich dnia 25. maja. (prof. Wierdak).

11.) Wycieczka z uczniami kl. I a i b do lasu Wołkowieckiego i nad staw w Perejmach dnia 25. maja (prof. Rosenbaum.).

12.) Wycieczka uczniów kl. I—III. dnia 9. czerwca do lasu w Piszczatyńcach (prof. Wierdak, Węgrzynowicz, Smykal.).

13.) Wycieczka uczniów kl. I—III. do Korolówki dnia

9 czerwca na „Popis dzieci polskich“ (prof. Węgrzynowicz, Wierdak, Rosenbaum, Ostruszka i Smykał).

Nadto prof. Wierdak urządził pięć wycieczek botanicznych do lasów okolicznych w maju i czerwcu, a nauczyciele geografii uczyli na osobnych wycieczkach orientowania się i poznawania terenu w myśl najnowszych rozporządzeń c. k. Rady Szkolnej.

Tak zatem z celem zdrowotnym i miłą przechadzką za miasto łączono cele naukowe. Wycieczka ostatnia na Perejmy miała charakter „majówki“. Wzięła w niej udział młodzież całego zakładu wraz z gronem nauczycielskim i przyjaciółmi naszej szkoły i młodzieży. JWPan Ordynat Czarkowski-Golejewski dostarczył fantów na nagrodę za zwycięstwo w grach towarzyskich i gościł młodzież obfitym posiłkiem, to też zabawa swobodna wypełniła dzień cały zostawiając miłe wspomnienie „dobrych czasów szkolnych“.

Zabawy ruchowe łączyły się z nauką gimnastyki, a boisko szkolne z kółkami, rekiem, trapezem i wspinaczką pozwalało młodzieży i podczas pauz używać ruchu i swobody.

Zamiłowanie do gimnastyki ujawniło się w popisie gimnastycznym, urządzonym dnia 16. czerwca na boisku szkolnym. Ćwiczenia wolne, na przyrządach i piramidy wypełniły ten popis, a sprawność ćwiczeń dowiodła gorliwej pracy nauczyciela gimnastyki.

Dochód 36 K. 10 gr. przeznaczono na bursę T. S. L.

W zimie młodzież oddawała się saneczkowaniu i w ten sposób hartowała prawie codziennie swoje zdrowie. Brak jednak toru saneczkowego i brak parku do zabaw dla młodych szkolnej tamowały swobodę wychowania fizycznego, to też dyrekcja na konferencji rodzicielskiej (19. maja) przedstawiła rodzicom te braki i uskuteczniła wybór komitetu który ma się zająć wydobyciem odpowiedniego gruntu nad Nieczłąwą od gminy.

X. SZKOLNA KASA OSZCZĘDNOŚCI.

Zalecane przez c. k. Radę Szkolną krajową okólnikami z dnia 31. sierpnia, 1908. L. 23. 940, z dnia 10. marca, 1909 r. L. 61'887. i z dnia 15. sierpnia, 1911. L. 8159. szerzenie wśród młodzieży szkolnej zmysłu oszczędności, znalazło w naszym zakładzie szczerzy oddźwięk, dzięki ciągłym staraniom gospodarzy klas, który nie szczędzili zachęty, aby cnotę oszczędności szerzyć wśród wychowanków zakładu.

Dzięki też tej ustawicznej gorliwości nauczycieli szkolna kasa oszczędności rozwija się pomyślnie, a dowodem tego rozwoju jest intensywność wkładek, uwidoczniiona w następującej tabeli:

	D A N O :							Razem
	K l a s a							
	I a.	I b.	II.	III.	I.	II.	III.	
	u c z n i ó w :				u c z e n i c :			
Pozostałość z r. 1911	3·22	1·99	118·03	183·90	—	68·20	190·84	566·18
Wrzesień 911	2·46	1·90	4·37	14·53	3·90	13·80	12·06	53·02
Październik	3·42	4·95	3·60	28·84	4·69	10·56	8·40	64·46
Listopad	3·90	3·50	16·54	18·12	4·21	24·60	5·78	76·65
Grudzień	8·30	4·44	39·25	14·83	7·90	23·10	21·88	119·70
Styczeń 1912.	3·53	2·08	38·09	20·87	6·18	22·00	14·88	107·63
Luty	15·25	10·95	27·81	16·18	8·53	18·80	13·88	111·40
Marzec	0·63	8·85	7·11	5·17	2·20	11·86	3·36	39·18
Kwiecień	8·65	4·40	17·65	10·69	1·66	20·80	7·16	71·01
Maj	0·78	3·02	10·76	2·91	2·10	14·00	10·68	44·25
Czerwiec	23·04	3·00	4·08	7·58	13·69	8·00	1·16	60·82
RAZEM :	73·18	49·08	287·29	323·89	55·06	235·72	290·08	1314·30

Rada nadzorcza miejscowej Kasy zaliczkowej i oszczędności ofiarowała i w tym roku 50 kor. w celu rozdzielenia jej między uczestników szkolnej kasv. Dyrekcyja za poparcie jej dążeń dziękując P. T. członkom Rady, ogłasza, że kwotę ofiarowaną rozdzieliła równomiernie między uczniów i uczennice, składające w szkolnej kasie swe oszczędności, system bowiem rozłosowywania tej kwoty w roku zeszłym okazał się niesprawiedliwym i każdemu z uczestników doliczyła w miesiącu lutym do jego wkładek po 25 gr.

Uczestnikami kasy byli, z małymi bardzo wyjątkami, wszyscy uczniowie i uczennice zakładu z wkładkami od 0.02 kor. miesięcznie do koron nawet 17-tu, zależnie od stanu zamożności rodziców i własnego poczucia oszczędności.

I w tym roku miesiące zimowe więcej przynosiły niż letnie; taksamo u uczennic oszczędność była na ogół wydatniejsza jak u uczniów.

Co do systemu — nie trzymano się ani ustroju skarbankowego ani markowego. Jeden z pośród uczniów w klasie, darzony zaufaniem współkolegów, zbierał wkładki, a kontrolę zebranych kwot przeprowadzali każdego pierwszego gospodarze klas i zebrane oszczędności ze szczegółowym spisem składali na ręce dyrekcyi, która prowadzi szczegółowy wykaz miesięczny oszczędności każdego ucznia i uczennicy i oszczędności co miesiąca składa w Powiatowej Kasie Zaliczkowej i oszczędności w Borszczowie na 5% książeczkę nr. 1391.

Z nowym rokiem szkolnym dyrekcyja, korzystając z informacji, udzielonych jej uprzejmie przez Związek galicyjskich Kas oszczędności, wprowadzi osobne książeczki dla każdego uczestnika szkolnej kasy, z arkuszami kontrolnymi, które prowadzić będą gospodarze klas i wejdzie w kontakt z Tow. kredytowym T. N. S. W., które obejmie szkolne kasy w całym kraju pod swój protektorat.

Z końcem roku sprawozdawczego kwota ogólna złożona na powyższą książeczkę wynosi 1314.30 Kor. Po odliczeniu wyjętych przez niektórych uczniów oszczędności pozostaje w kasie na rok 1912/13. Kwota 1216 k. i 71 gr.

XI. POMOC I WYPOŻYCZALNIA PODRĘCZNIKÓW SZKOLNYCH DLA UBOGIEJ MŁODZIEŻY.

Młodzież naszego zakładu — to przeważnie młodzież uboga, której często niestaje grosza nie tylko na opłatę za naukę, ale także na ubranie i najniezbędniejsze potrzeby szkolne, tudzież podręczniki.

Weprzeć tę młodzież, zwłaszcza jeżeli jest zdolna i rokuje najlepsze nadzieje, było obowiązkiem szkoły i dlatego dyrekcyja zabiegała usilnie o fundusze na pomoc dla ubogiej młodzieży, korzystając z każdej nadarzającej się sposobności, szczególnie zaś pamiętała o tym obowiązku przy wpisach.

Najhojniej, jak od początku istnienia zakładu tak i w tym roku szkolnym obdarowywał młodzież prawdziwy jej opiekun, prezes Tow. szkoły średniej, JWP. Ordynat Czarkowski-Golejewski, za kilku najbiedniejszych opłacając czesne za naukę, innym sprawiając mundurki lub książki.

Obok tego hojnego ofiarodawcy na cele pomocy dla ubogiej młodzieży złożyli:

WP. Axelrad Jakób	2'00	Kor.
„ Berman Juda	2'00	„
„ Bleich Samson	6'00	„
„ Blumenthal Leib	2'00	„
„ Blumenthal Pinkas	1'00	„
„ Czarkowski-Golejewski Ordynat Tadeusz na ręce dyrekcyi	50'00	„

WP.	Dąbrowski Antoni	2:00	Koř.
„	Duhl Ozyasz	2:00	„
„	Falkenlick Jakób	2:00	„
„	Feldschuh Józef	1 00	„
„	Friedmann Szulim	1:00	„
„	Geller Szymon	2:00	„
„	Hahn Karol	5:00	„
„	Huczko Włodzimierz	2:00	„
„	Jakubowski Stanisław (na książki)	50:00	„
„	Kark Naftali	5:00	„
„	Kittner Jakób dr. (nieprzyjęte honoraryum)	4 00	„
Ks.	Knopp Julian (na podręczniki)	10:00	„
WP.	Kulesińska Marya	10:00	„
„	Kuliński Bolesław	1:00	„
„	Liebster Anna	1:00	„
„	Liebster Israel	1:00	„
„	Lindenbaum Herman	2:00	„
Ks.	Litwinowicz Michał	2:00	„
WP.	Lorenz Jan	3 00	„
Ks.	Łucyk Jarosław	3:00	„
„	Manioski Bazyli (na podręczniki)	5:00	„
WP.	Menczel Salomon	1:00	„
Ks.	Nazarewicz Franciszek	9:00	„
WP.	Niemczewski Artur	1:00	„
„	Ochocki Józef	2:00	„
„	Przyłuski Stanisław	20:00	„
„	Råd Bronisław	2:00	„
„	Reich Jura	17:00	„
„	Reichmann Mojżesz	2:00	„
„	Riman Izaak	1:00	„
„	Rosenblatt Lazar	1:00	„
„	Schächter Friedel	1:00	„
„	Schächter Mendel	4:00	„
„	Schieber Meschulem	10:00	„
„	Schwarz Maks	1 00	„
„	Skowroński Seweryn	2:00	„
„	Smolka Edward	1:00	„
„	Stein Szaja	2:00	„
„	Stupp Uszer	2:00	„
„	Teifer Anczel	1:00	„

WP. Weisberg Mojżesz	1·00 Kor.
„ Weismann Hersch	14·00 „
	<hr/>
Razem:	272·00 „
Ponieważ pozostałość z r. 1910/11 wynosiła	27·20 „
a książka Kasy oszczęd. nr. 1438 z %	20·97 „
	<hr/>
ogółem na cele pomocy naukowej było	320·17 „

Z tego funduszu zakupiono :

4 płaszcze za	68·00 Kor.
3 ubrania	56·97 „
21 koszulek gimnastycznych	21·00 „
przybory szkolne	17·06 „
mleko dla biednych uczniów	20·00 „
podręczniki szkolne.	133·22 „
	<hr/>

więc ogółem wydano : 316·25 Kor.
tak, że pozostałość kasowa na r. 1912/13 wynosi 3 K. 92 gr.

Najpoważniejszym wydatkiem z zebranych funduszków był wydatek na podręczniki szkolne. Przewodziła tu dyrekcji konieczna potrzeba stworzenia wypożyczalni podręczników szkolnych dla ubogiej młodzieży, której brak w wysokim stopniu odczuwać się dawał, tamując niejednokrotnie normalny postęp w nauce uczniów.

Starania dyrekcji w tym kierunku ułatwiła ofiarność publiczna. Tow. nauczycieli szkół wyższych we Lwowie na prośbę dyrekcji przesłało po 5 egzemplarzy podręczników swego nakładu dla klas I, II i III-ej, a WP. S. K. Jakubowski, właściciel księgarni nakładowej we Lwowie, oprócz kwoty 50 kor. ofiarował 20 % opustu od podręczników przez siebie wydanych. Dwaj ci ofiarodawcy, którym dyrekcja jest zmuszona wyrazić serdeczne podziękowanie imieniem ubogiej młodzieży borszczowskiego gimnazjum, dali stateczną podwalinę pod wypożyczalnię podręczników szkolnych dla uczniów. Wypożyczalnia ta, zawiadywana z całą gorliwością przez katechetę zakładu, ks. Juliana Knoppa, wyświadczyła już młodzieży ubogiej wiele dobrego, zaopatrując ją w książki szkolne ; i niezawodnie przez bogatszą młodzież i dalszemi ofiarami będzie ona wciąż rozszerzana i stanie się dobrodziejstwem szkoły, bo umożliwi normalny tok nauki od samego początku roku szkolnego.

XII. BURSA T. S. L.

IM. FELICY MARJI HR. CZARKOWSKIEJ-GOLEJEWSKIEJ.

Ścisłe z rozwojem szkół łączy się bursa polska. Brak mieszkań w Borszczowie utrudnia umieszczenie dzieci zamieszczeni na t. zw. stancyach, a biedniejszym rolnikom uniemożliwia posyłanie synów do szkoły.

Abv te przeszkody usunąć potrzeba było bursy, któraby co roku mogła przyjąć nowych wychowanków w swe mury i zapewnić im należytą opiekę.

W tym celu dyrekcya gimnazyum w ścisłym porozumieniu z Zarządem Koła T. S. L. usilnie się starała o rozwój bursy i tym usilnym staraniem udało się w roku bieżącym zakupić własny dom i w nim umieścić 26 uczniów. Kupno to umożliwił JWP. Ordynat Tadeusz Czarkowski-Golejewski, który — jako prezes miejscowego Koła T. S. L. — ofiarował, obok corocznego datku na utrzymanie bursy (2 000 k.), kwotę 10.000 kor. Na resztę ceny kupna złożyła się pożyczka Banku krajowego i liczne ofiary okolicznego obywatelstwa. Podczas wielkich feryi JWP. Ordynat nie szczędził trudu i z dyrektorem objechał cały powiat. Plon tej kwesty był dość obfity: J. E. Pan Minister Agenor hr. Gołuchowski ze Skąły ofiarował 500 kor. JWP. M. Kimmelman z Dźwinnogrodu 500 kor. Po 200 kor. dali JWP. hr. Borkowski z Mielnicy i JWP. Cwryl Czarkowski-Golejewski z Wyszczki (deklaracya), po 100 kor. WP. Kula i Korn z Korolówki, M. Meltzer ze Skąły, J. Gromnicki z Oleksiniec (deklaracya), Z. Piszczkowski z Cygan i ks. Sapieżyna z Bilcza złotego. WP. Dłuska z Łanowiec ofiarowała 80 K., WP. T. Raczyńska z Boryszkowiec, Ch. Neuberger i H. Got-

tesmann z Piszczatyniec (deklaracya), S. Kimmelman z Za-
łucza, Ch. Bartfeld z Paniowiec, J. Axelrad z Gusztynka
(deklaracya), J. Krzysztofowicz z Iwania, J. Reich z Pisz-
czatyniec, I. Andermann z Niwry, L. Glückstern z Czortkowa,
WP. Z. Kościszewski z Bilcza Złotego i ks. Sanojca ze
Skaly, dali po 50 kor., a nadto szereg ofiarodawców drob-
niejsze ofiarował kwoty. Dyrekcyja gimnazyum przy wpisach
zebrała 43 kor., a młodzież gimnazyalna dochód ze wszyst-
kich wieczorków przeznaczala na bursę. Miejskowa publicz-
ność solidaryzowała się również z pożyteczną instytucją
bursy i nie tylko licznie zbierała się na wieczorki uczniow-
skie, ale płaciła miesięczne drobne kwoty, które wynoszą
około 600 kor., rocznie. Także i okoliczne obywatelstwo nie
przeszło na ofiarach w gotówce. Ono zaopatrywało hojnie
i obficie spiżarnię bursową, przysyłając plody ziemi i inne
naturalia na wyżywienie bursaków i w ten sposób zna-
komicie pomogła utrzymać młodzież bursową i pobierać od
niej opłaty bardzo skromne lub jej część żywić bezpłatnie.

Dzięki tej ofiarności, chętej i wielkiej, dziś bursa ma
własny dach nad głową, a choć budynek wymaga rozszerze-
nia i nie odpowiada jeszcze potrzebom miejscowym. Przecież
jest podwaliną pod przyszłą bursę wielką, która pozwoli
utrzymać 80 bursaków. Prefektem bursy był i w tym roku
prof. L. Węgrzynowicz; jego zastępcą p. Rzepa, nauczyciel
szkoly ludowej. Nadto pełnili nadzór nad młodzieżą człon-
kowie grona nauczycielskiego, a opiekę sprawował osobny
komitet pań z Zarządu Koła T. S. L. Kontrolę nad kierun-
kiem wychowawczym pełnił dyrektor gimnazyum, opiekę zaś
lekarską sprawował miejscowy fizyk, WP. Dr. Jan Niemczew-
ski.

Z końcem roku szkolnego było w bursie 6 uczniów
z IV kl. ludowej, których przygotowywano do egzaminu
wstępnego kl. I gimn. i 20 uczniów gimnazyalnych narodo-
wości polskiej.

Przeciętne utrzymanie jednego ucznia kosztowało 25 k.
miesięcznie.

Przy bursie istniała instytucya szklanki mleka, dla
biednej młodzieży, która ze wsi okolicznych pieszo przy-
chodziła do szkoły, a brak miejsca i funduszków nie pozwo-

lił na przyjęcie jej do bursy. Z instytucji tej korzystało 5. uczniów zamiejscowych,

Niezależnie od bursy polskiej dla uczniów katolickich myślano o funduszu na założenie bursy dla młodzieży wyznania mojżeszowego, która umieszczona jest na lichych przeważnie stancyach. Kwesta wakacyjna, na ten cel urządzona, przyniosła również kwotę 920 kor., na którą złożył się dar WP. M. Kimmelmanna z Dźwinogrodu w kwocie 500 kor., dalej 100 kor. WP. Kuli i Korna z Korolówki, 100 k. WP. Meltzera ze Skąły, 25 k. WP. Schiebera z Borszczowa, 50 k. WP, Kimmelmanna z Załucza, 50 k. WP. Glücksterna z Czortkowa, 50 kor. WP. Bartfelda z Paniowiec i kilka drobnych kwot różnych ofiarodawców. Komitet, zarządzający zabawę z tańcami, na cel bursy dla młodzieży mojżeszowej, dochodu swego do tego funduszu nie wcielił. — Wszelkie fundusze na bursę dyrekcyja przesyłała do kasy T. S. L., która prowadzi szczegółowe rachunki oddzielnie je ksiązkując.

XIII. WYKAZ STATYSTYCZNY.

(Cyfry drobne oznaczają prywatystów i prywatystki, nie uczęszczające na kurs uczenic).

1. Uzupełnienie klasyfikacji za rok 1910/11.	K l a s a							Razem
	u c z n i ó w				u c z e n i c			
	I a.	I b.	II.	III.	I.	II.	III.	
Chlubnie uzdolnionych było	4 ¹	4 ¹	7 ¹	—	5	3	—	23 ³
Uzdolnionych	19 ¹	20 ¹	26 ⁵	—	8	5	—	78 ⁷
Na ogół uzdolnionych	—	3	4	—	4	1	—	12
Nieuzdolnionych	3	2	3	—	1	—	—	9
Razem	26 ²	29 ²	40 ⁶	—	18	9	—	122 ¹⁰
2. Liczba uczniów i uczenic:								
Z końcem roku szkol. 1909 10 było	42 ¹¹	—	—	—	—	—	—	42 ¹¹
„ „ „ „ 1910 11 „	26 ²	29 ²	40 ⁶	—	18	9	—	122 ¹⁰
Z początkiem r. szkol. 1911 12 przyjęto	31 ⁵	29 ³	53 ⁸	41 ⁴	16	17	10	197 ¹⁵
W ciągu roku ubyło	1 ¹	0 ⁰	1 ⁰	2 ¹	0	1	0	5 ²
„ „ „ przybyło	2 ⁰	1 ⁰	2 ¹	0 ⁰	0	0	0	5 ¹
Na końcu roku szkol. 1911 12 było	32 ⁴	30 ³	54 ⁴	39 ³	16 ²	16	10	197 ¹⁴
W tem powtarzających klasę	2	2	3	2	0	0	0	9
3. Według miejsca urodzenia :								
Z Borszczowa	3	13	17	20 ¹	5	8	6	72 ¹
Z powiatu borszczowskiego	22 ⁴	14 ³	26 ³	12 ²	8	3	2	87 ¹²
Z innych powiatów Galicyi	7	3	10 ¹	6	3	5	1	35 ¹
Z innych krajów monarchii	—	—	1	1	—	—	—	2
Z Królestwa Polskiego	—	—	—	—	—	—	1	1
Razem	32 ⁴	30 ³	54 ⁴	39 ³	16	16	10	197 ¹⁴
4. Według miejsca zamieszkania rodziców :								
Z Borszczowa	6	15	26	27 ¹	12	13	7	106 ¹
Z powiatu borszczowskiego	23 ⁴	13 ³	25 ⁴	11 ²	4	3	2	81 ¹³
Z innych powiatów Galicyi	3	2	3	1	—	—	1	10
Razem	32 ⁴	30 ³	54 ⁴	39 ³	16	16	10	197 ¹⁴

5. Według miejsca zamieszkania uczniów:	K l a s a						Razem	
	uczniów				uczenic			
	I a.	I b.	II.	III.	I.	II.		III.
Zamieszkałych u rodziców	6 ⁴	15 ³	20 ⁴	27 ³	12	13	7	106 ¹⁴
Umieszczonych na stacjach	6	7	21	6	1	2	1	44
„ w bursie T. S. L.	15	1	3	2	—	—	—	21
Dochodzących ze wsi okolicznych	5	7	4	4	3	1	2	26
Razem	32 ⁴	30 ³	54 ⁴	39 ³	16	16	10	197 ¹⁴
6. Wyznanie religijne:								
Wyznania katol. obrz. łąc. było	16 ¹	9	18	13	6	6	2	70 ¹
„ „ „ grec. „	4	4	8 ¹	3	0	2	0	21 ¹
„ mojżeszowego „	12 ³	17 ³	28 ³	23 ³	10	8	8	106 ¹²
Razem	32 ⁴	30 ³	54 ⁴	39 ³	16	16	10	197 ¹⁴
7. Język ojczysty:								
Polski	28 ⁴	26 ³	45 ³	35 ³	16	14	10	174 ¹³
Ruski	4	4	8 ¹	3	0	2	0	21 ¹
Czeski	—	—	1	1	0	0	0	2
Razem	32 ⁴	30 ³	54 ⁴	39 ³	16	16	10	197 ¹⁴
8. Wiek uczniów:								
Lat 11. miało	12 ²	11	—	—	11	—	—	34 ²
„ 12. „	7 ¹	9 ¹	16 ¹	—	4	8	—	44 ³
„ 13. „	8 ¹	8 ²	17 ¹	6 ¹	1	5	4	49 ⁵
„ 14. „	1	2	14	18	—	3	5	43
„ 15. „	4	—	5 ¹	6	—	—	1	16 ¹
„ 16. „	—	—	2 ¹	4	—	—	—	6 ¹
„ 17. „	—	—	—	3 ²	—	—	—	3 ²
„ 18. „	—	—	—	2	—	—	—	2
Razem	32 ⁴	30 ³	54 ⁴	39 ³	16	16	10	197 ¹⁴
9. Stan rodziców:								
Właściciele i dzierżaw. więk. posiadł.	1 ¹	2	1	—	—	—	2	6 ¹
Rolnicy	14 ¹	9	9	5	—	1	—	38
Przemysłowcy i rzemieślnicy	2	3	4 ¹	3	3	—	2	17 ¹
Kupcy	7 ³	7 ³	18 ²	16 ³	8	8	3	67 ¹¹
Urzednicy i słudzy rząd. i autonom.	1	4	8	6	4	2	1	26
Księża grecko-katol.	—	—	1 ¹	1	—	—	—	2 ¹
Nauczyciele	1	—	1	2	1	—	—	5
Notaryusze, lekarze, adw., aptekarze	—	—	1	—	—	—	2	3
Prywatni urzednicy i oficjaliści	41	5	7	3	—	3	—	22
Wdowy	2	—	4	3	—	2	—	11
Razem	32 ⁴	30 ³	54 ⁴	39 ³	16	16	10	197 ¹⁴

	K l a s a							Razem
	uczniów				uczenic			
	Ia.	Ib.	II.	III.	I.	II.	III.	
10. Stypendyści :								
Stypendyum z fundacyi jubileuszowej Rady powiat. w Borszczowie w kwocie 240 kor. pobiera				1				1
11. Frekwencya na naukę przedmiotów nadobowiązkowych :								
Uczęszcza na naukę śpiewu ,	7	2	4	17	--	--	--	30
„ „ „ j. ruskiego ,	6	4	13	5	--	--	--	28
„ „ „ j. greckiego	--	--	--	17	--	--	--	17
Razem	13	6	17	39				75
12. Opłata za naukę :								
Pełną takse w kwocie 200 kor. , rocznie płaciło :	4	4	12	16	4	5	9	54
Połowę w kwocie 100 kor. rocznie płaciło : ,	25	23	39	21	12	11	1	132
Uwolnionych od opłaty było	3	3	3	2	0	0	--	11
Razem ,	32	30	54	39	16	16	10	197
Prywatycy (stki) po 80 k. płacili ,	4	3	4	3	--	--	--	14

XIV. KLASYFIKACJA.

A.) ZESTAWIENIE CYFROWE.

	K l a s a							Razem
	uczniów				uczenic			
	I a.	I b.	II.	III.	I.	II.	III.	
a) Zachowanie się:								
bardzo dobre	7	1	17	16	—	—	—	41
dobre	13	12	17	14	—	—	—	56
odpowiednie	12	16	19	9	—	—	—	56
nieodpowiednie	—	1	1	—	—	—	—	2
Razem	32	30	54	39				155
b) Wynik klasyfikacji:								
chlubnie uzdolnieni	4 ¹	2 ²	7 ¹	6	5	6	4	34 ⁴
uzdolnieni	16 ¹	14 ¹	34 ²	25	5	7	4	105 ⁴
na ogół uzdolnieni	1 ²	9	3	2 ¹	2	0	2	19 ³
nieuzdolnieni	6	5	4	2 ¹	3	2	0	22 ¹
przeznaczeni do egzaminu poprawczego	5	0	6 ¹	4 ¹	1	1	0	17 ²
Razem	32⁴	30³	54⁴	39³	16	16	10	197¹⁴

B.) WYKAZ IMIENNY.

(k. p. oznacza kurs prywatystek ; pr. prywatystów (ki) zamiejscowych.)

KLASA I A.

Chlubnie uzdolnieni :

Aschendorf Wolf	Jaworska Kazimiera (k. p.)
Dobrowolski Adam	Lorenc Józef
Elbergerówna Fani (k. p.)	Mnichówna Antonina (k. p.)
Gellerówna Fancia (k. p.)	Schieberówna Rachela (k.p.)
Jabłoński Antoni	Piszczkowski Mieczysł. (pr.)

Uzdolnieni :

Anderman Karol (pr.)	Lipiński Mirosław Jan
Bilgreiówna Henie (k. p.)	Lorenc Julian
Bleichówna Sara (k. p.)	Łoziński Jan
Blumenthalówna Rebeka (k.p.)	Reich Juda
Braxmajerówna Etie (k. p.)	Rosenstock Mendel
Dąbrowski Mieczysław	Sobociński Augustyn
Dziaduch Antoni	Stus Mikołaj
Geller Maxymilian	Szponarski Antoni
Herman Maryan	Szponarski Feliks
Hombeschówna Marya (k.p.)	Szutiak Mikołaj
Kniżatko Edward Stanisław	Teifer Abraham

Na ogół uzdolnieni :

Hahnówna Ida (pr.)	Mierzwiakówna Marya (k.p.)
Kulczycki Józef	Sobelówna Scheinzie (pr.)
Witkowska Helena (k. p.)	

Do egzaminu poprawczego z jednego przedmiotu przeznaczono 5 uczniów publicznych i 1 prywatystkę z kursu prywatystek; za nieuzdolnionych uznano 6 uczniów publicznych i 3 prywatystki z kursu prywatystek.

KLASA I B.

Chlubnie uzdolnieni :

Boguniewicz Alojzy	Kohn Emanuel (pr.)
Glater Mojżesz	Roth Otto (pr.)

Uzdolnieni :

Friedman Izaak	Reichman Leisor
Gajewski Józef	Rothfeld Israel
Heller Majer (pr.)	Sloniewski Antoni
Hutnik Mieczysław	Szymański Michał
Kaliński Stanisław	Taub Mojżesz
Popowicz Teodor	Waldman Sznajer
Prokopów Grzegorz	Weinstein Izaak
Weissberg Chaim.	

Na ogół uzdolnieni :

Bradel Edward	Joels Naftali
Brukner Hersch	Leśniewicz Władysław
Czajkowski Józef	Muntner Züssie
Gottesman Samuel	Selzer Berisch
Szechter Schloma.	

Za nieuzdolnionych uznano 5 uczniów publicznych.

KLASA II.

Chlubnie uzdolnieni :

Achselrad Hersch	Premingerówna Menia (k.p.)
Chessówna Bela (k. p.)	Premingerówna Mina (k.p.)
Chessówna Marya (k. p.)	Råd Tadeusz
Feuerstein Chaim	Reibel Chaim
Goldówna Natalia (pr.)	Sawczakówna Marya (k. p.)
Maksymowicz Wiktor	Smetaniuk Grzegorz
Pastulówna Helena (k. p.)	Tompalski Józef

Uzdolnieni:

Bittermann Abe	Ekstein Mojżesz
Blumenthal Mendel	Feldschuh Juda
Braksmajer Samson	Feldschuh Rubin
Dębski Alojzy	Fischbach Mendel
Duhl Feibisch	Friedmann Mojżesz
Duhl Mendel	Gryba Franciszek
Duhlówna Menia (k. p.)	Huczko Stanisław
Dutka Michał	Jużwak Mikołaj

Karluk Jechil
Kittner Paweł
Kuczerówna Antonina (k.p.)
Lande Boruch
Liebsterówna Freida (k. p.)
Łucyk Roman (pryw.)
Małajny Eugeniusz
Michalik Maryan
Nazarewicz Bohdan
Neuman Benzion
Ochocki Józef
Ostrowski Edward
Pavler Włodzimierz

Pfister Wilhelm
Riman Szymon
Schönberg Hersch
Skowroński Mieczysław
Smolkówna Włodzim. (k.p.)
Sobolewski Józef
Stökel Chaim
Szponarowiczówna J. (k. p.)
Śliwińska Janina (k. p.)
Wandżura Jan
Wechselblatt Leizor
Weissmanówna Taube (k.p.)
Wrzeszczewicz Józef.

Na ogół uzdolnieni :

Bogucki Stanisław

Czaban Abraham

Duhl Azriel.

Do egzaminu poprawczego po feryach przeznaczono 6 uczniów publicznych, 1 prywatystę i 1 uczenicę z kursu prywatystek; za nieuzdolnionych uznano 4 uczniów publicznych i 2 uczennice z kursu prywatystek.

KLASA III.

Chlubnie uzdolnieni :

Friedmanówna Chaje (k. p.)
Lindenbaum Moses
Paszkowski Teofil
Reibel Chaim
Reichówna Rywka (k. p.)

Schieberówna Jenta (k. p.)
Stupp Izrael
Stuppówna Chaje (k. p.)
Taub Kalman
Taub Szymon

Uzdolnieni :

Auerbach Lazar
Baczyński Józef
Bleich Mordko
Blumenthal Meschulim
Derkacz Michał
Duch Franciszek
Friedman Chaim
Glatter Jakób

Huczko Stanisław
Janicki Maryan
Jaworski Stanisław
Kark Markus
Liebster Azriel
Litwinowicz Michał
Niemczewska Helena (k. p.)
Pavler Jarosław

Peisach Samuel	Schieber Mojżesz
Pryputeń Piotr	Seidmann Izrael
Reichmanówna Ch. (k. p.)	Skrzeczewski Jan
Reichówna Chane (k. p.)	Sonenklar Abraham
Rosenblat Nachman	Tunisówna Beile (k. p.)
Rośliński Marcei	Weintraub Leizor
Weissmann Gerson.	

Na ogół uzdolnieni:

Anderman Feliks (pr.)	Kittnerówna Amalia (k. p.)
Kalińska Zofia (k. p.)	Michalski Franciszek
Posadowski Józef.	

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 4 uczniów publicznych i 1 prywatystę; nieuzdolnionych 2 publicznych i 1 prywatysta.

XV. OGŁOSZENIE.

Rok szkolny 1912/13 rozpocznie się 1. września uroczystym nabożeństwem w kościele i cerkwi. Nauka regularna rozpocznie się 2-go września.

Wpisy uczniów i uczenie odbywać się będą 28., 29. i 30. sierpnia od godziny 9—12 przedpołudniem i od 4—6 po południu w kancelaryi dyrektora gimnazjum.

Egzaminy wstępne do kl. I-ej odbędą się 29 sierpnia, do kl. II, III, i IV. dnia 29 i 30. sierpnia o godz. 8. rano, egzaminy poprawcze i uzupełniające 30 sierpnia o godz. 8. rano.

Do zakładu mogą być przyjęci tylko dzieci członków Towarzystwa szkoły średniej w Borszczowie. Wkładka członka wnosi 1 kor. miesięcznie, wpisowe 2 kor. Opłata szkolna za naukę wynosi 200 kor. rocznie, płatnych w dziesięciu ratach miesięcznych z góry, począwszy od 1. września każdego roku szkolnego. Uczniowie ubodzy i zamiejscowi mogą otrzymać zniżki w opłatach na podstawie świadectwa ubóstwa i dobrych postępów w nauce, w miarę wytrzymałości finansowej Towarzystwa. Uczeń opuszczający dobrowolnie zakład w ciągu roku obowiązany jest uiścić opłatę za cały rok szkolny.

Za przedmioty nadobowiązkowe obowiązują opłaty osobne. —

Uczniów zamiejscowych na t. zw. stancyach wolno umieszczać tylko za wiedzą i zezwoleniem dyrekcji; nadzory zaś domowe obowiązuje regulamin, który otrzymać można w dyrekcji gimn. Uczeń umieszczony na stancyi bez wiedzy dyrekcji nie może być do zakładu przyjęty.

Uczniów obowiązuje przepisowy mundur szkolny, tak samo uczennice z kursu prywatystek.

Egzamin wstępny do klasy I-ej jest bezpłatny. Za egzaminy wstępne do kl. II, III, i IV, i prywatne należy się opłata taka, jak w szkołach rządowych. Prywatności opłacają nadto do kasy Towarzystwa wkładkę roczną w kwocie 80 koron.

Wszyscy uczniowie i uczennice obowiązani są przy wpi-sie złożyć 1 kor. na zbiory naukowe i 1 kor. na grv i zabawy i dobrowolne datki na bursę i biednych uczniów.

Nowo wstępujący mają przedłożyć:

- 1.) metrykę chrztu lub urodzenia.
- 2.) ostatnie świadectwo szkolne tego zakładu, w którym pobierali naukę i
- 3.) poświadczenie powtórnie szczepionej ospy.

Zakres wymagań przy egzaminie wstępnym do kl. I-ej jest następujący:

- a) Z religii: Wiadomości, których się wymaga według terażniejszego rozkładu obowiązkowej nauki szkolnej w szkołach 4-klasowych.
- b) Z języka wykładowego: Czytanie płynne i wyraziste, objaśnianie odczytanych ustępów pod względem treści i związku myśli — opowiadanie treści większymi ustępami, znajomość części mowy, odmiana imion i czasowników, znajomość zdania pojedynczego, rozwiniętego i rozbiór jego części składowych pod względem składni zgody i rzędu; poprawne napisanie dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom; pisemny rozbiór zdania pojedynczego, rozwiniętego.
- c) Z języka niemieckiego: Czytanie płynne i zrozumiałe, znajomość odmiany rodzajników, rzeczowników, przymiotników i zaimków (osobistych, dzierżawczych, rozkazujących i względnych), odmiany słów posiłkowych i czasowników słabych we wszystkich formach strony czynnej i biernej, tudzież odmiana najwykleszych czasowników mocnych, zasób wyrazów z zakresu pojęć uczniom znanych, poprawne napisanie łatwego dyktatu, którego treść poda się uczniom przed poddyktowaniem w języku wykładowym.

- d) Z rachunków: Pisanie liczb do miliona włącznie; biegłość w 4 działaniach liczbami całkowitemi; pewność w tabliczce mnożenia; znajomość ważniejszych miar i wag geometrycznych.

Przepisane podręczniki szkolne są do nabycia w księgarni P. Seidmana.

